

โรคเอดส์และการติดเชื้อเอชไอวี

ข้อมูลสำหรับ
เจ้าหน้าที่องค์การสหประชาชาติ
และครอบครัว

Joint United Nations Programme on HIV/AIDS

UNAIDS

UNICEF • UNDP • UNFPA • UNDCP
UNESCO • WHO • WORLD BANK

สารบัญ

5	<u>คำนำ</u>
7	<u>นโยบายด้านบุคลากรขององค์การสหประชาชาติเกี่ยวกับโรคเอดส์</u>
13	<u>บทที่ 1 - ข้อมูลเกี่ยวกับโรคเอดส์</u>
13	โรคเอดส์คืออะไร
16	เชื้อเอชไอวีติดต่อได้อย่างไร
20	เชื้อเอชไอวีไม่ติดต่ออย่างไร
23	<u>บทที่ 2 - การป้องกันการติดต่อของเชื้อไวรัสเอชไอวี</u>
23	การป้องกันการติดต่อทางเพศสัมพันธ์ของเชื้อเอชไอวี
26	การป้องกันการติดเชื้อเอชไอวีทางเลือดและผลิตภัณฑ์ของเลือด
27	การป้องกันการติดเชื้อเอชไอวีจากเข็มฉีดยาที่ปนเปื้อนเชื้อ
28	การป้องกันโรคเอดส์ในเด็ก
29	<u>บทที่ 3 - การตรวจเลือดเพื่อหาการติดเชื้อเอชไอวี</u>
29	การตรวจแอนติบอดีบอกอะไรได้บ้าง
30	การตรวจแอนติบอดีกับการจ้างงาน
31	การตรวจแอนติบอดีกับการตั้งครรภ์
33	<u>บทที่ 4 - เมื่อติดเชื้อเอชไอวีและเป็นโรคเอดส์</u>
33	การปฏิบัติตนเมื่อรู้ว่าติดเชื้อเอชไอวี
36	เชื้อเอชไอวีกับสุขภาพของลูก
39	<u>บทที่ 5 - สถานการณ์การระบาดของเชื้อเอชไอวีและโรคเอดส์ทั่วโลก</u>

- 43 บทที่ 6 - องค์การสหประชาชาติกับการแก้ไขปัญหาการระบาดของ
เชื้อเอชไอวีและโรคเอดส์
- 47 บทที่ 7 - ประกาศฉุกเฉินเรื่องการรักษาเพื่อป้องกันการติดเชื้อเอชไอวี
- 51 อธิบายคำศัพท์

คำนำ

ในขณะที่ศตวรรษที่ 20 จะผ่านพ้นไป ยังคงไม่มีวิธีการใดๆที่จะรักษาโรคเอดส์ ซึ่งเป็นโรคที่น่ากลัวและสร้างความหายนะให้แก่มนุษยชาติได้

เชื้อเอชไอวีและโรคเอดส์ยังคงทำให้ผู้คนทั่วโลกหลายล้านคนได้รับผลกระทบ ผู้คนเหล่านี้มีได้อยู่ห่างไกลจากเรา แต่อาจเป็นเพื่อน เป็นสมาชิกในครอบครัว หรือเป็นผู้ร่วมงาน ในฐานะเจ้าหน้าที่องค์การสหประชาชาติ เราเข้าใจได้อย่างชัดเจนถึงความรุนแรงของปัญหาโรคเอดส์ที่ระบาดทั่วโลกและก่อให้เกิดความเสียหายต่อประเทศกำลังพัฒนา โดยเฉพาะประเทศในทวีปแอฟริกา และในภูมิภาคเอเชียใต้

“...เราต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดบรรยากาศของการทำงานที่มีความเห็นอกเห็นใจ และความเข้าใจไม่รังเกียจ หรือกลัว”

ตราบเท่าที่ยังไม่สามารถค้นพบวัคซีนป้องกันโรคเอดส์ได้ อาวุธที่ดีที่สุดที่ใช้ต่อสู้กับโรคเอดส์คือความรู้ องค์การสหประชาชาติได้ให้ความสำคัญต่อการสนับสนุนเจ้าหน้าที่องค์การฯ ไม่ว่าจะเป็นผู้ติดเชื้อเอชไอวีหรือไม่ โดยเราต้องร่วมกันส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดบรรยากาศของการทำงานที่มีความเห็นอกเห็นใจ และความเข้าใจ ไม่รังเกียจ หรือกลัว

หนังสือเล่มนี้ ประกอบด้วยข้อมูลเกี่ยวกับโรคเอดส์ที่เข้าใจได้ง่ายและทันต่อเหตุการณ์ เหมาะสำหรับเจ้าหน้าที่องค์การฯ และครอบครัว ได้แก่

- ข้อมูลพื้นฐานเบื้องต้นเกี่ยวกับเชื้อเอชไอวีและโรคเอดส์ เช่น โรคเอดส์ติดต่อได้อย่างไร และไม่ติดต่ออย่างไร
- หนทางที่จะป้องกันคุณและครอบครัวจากการติดเชื้อเอชไอวี
- ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการตรวจเลือด และการปฏิบัติตนหากพบว่าคุณหรือสมาชิกในครอบครัวมีเลือดบวก
- ข้อมูลการระบาดทั่วโลก และงานแก้ไขปัญหาโรคเอดส์ขององค์การสหประชาชาติ ในระดับระหว่าง ประเทศ และระดับประเทศ
- รายการแหล่งข้อมูลเพิ่มเติม รวมทั้งแหล่งให้การสนับสนุนบริการด้านต่างๆ

นอกจากนี้ ยังประกอบด้วยนโยบายด้านบุคลากรขององค์การเกี่ยวกับ
เชื้อเอชไอวีและโรคเอดส์ ซึ่งเจ้าหน้าที่ทุกคนต้องให้ความสำคัญและปฏิบัติตาม
ตลอดเวลา ผมขอให้เจ้าหน้าที่องค์การฯ ทุกคนหมั่นหาข้อมูลและเปิดรับข้อมูล
เพิ่มเติม โดยเจ้าหน้าที่ด้านการให้คำปรึกษาและด้านการแพทย์จากสำนัก
บริหารงานด้านบุคลากรพร้อมที่จะตอบคำถามเกี่ยวกับโรคเอดส์แก่พวกเราทุกคน

หากมองย้อนหลังไปในอดีตเมื่อกำลังสิ้นศตวรรษที่ 20 ขอให้พวกเราทุก
คนได้จดจำการต่อสู้กับโรคเอดส์ ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้เกิด
ความสูญเสียต่อมนุษยชาติในช่วงชีวิตของเรา และขอให้เราได้ระลึกถึงการอยู่
ร่วมกันอย่างสมานฉันท์กับผู้ที่ได้รับผลกระทบจากโรคเอดส์

โคฟี เอ อันนัน

เลขาธิการองค์การสหประชาชาติ

นโยบายด้านบุคลากรขององค์การ สหประชาชาติเกี่ยวกับโรคเอดส์

ก. การให้ข้อมูลข่าวสาร การให้การศึกษา และมาตรการป้องกัน ทางสุขภาพด้านต่างๆ

1. เจ้าหน้าที่องค์การสหประชาชาติและครอบครัว ควรจะได้รับข้อมูลข่าวสารที่เพียงพอและทันต่อเหตุการณ์เพื่อให้สามารถป้องกันตนเองจากการติดเชื้อเอชไอวีและดำรงตนอยู่ได้หากเป็นโรคเอดส์

ในการนี้ ทุกหน่วยงานในสังกัดองค์การสหประชาชาติ จะได้รับการส่งเสริมให้ดำเนินการให้การศึกษาแก่เจ้าหน้าที่ โดยใช้หนังสือคู่มือเกี่ยวกับเอชไอวีและโรคเอดส์สำหรับเจ้าหน้าที่องค์การฯ และครอบครัว ซึ่งจัดทำโดยโครงการโรคเอดส์แห่งสหประชาชาติ และใช้บุคลากรที่มีประสบการณ์ด้านการให้คำปรึกษารวมทั้งการติดตามผลโดยปกปิดเป็นความลับ

เจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการด้านการแพทย์ขององค์การสหประชาชาติจะมีส่วนในการจัดโครงการการให้การศึกษาแก่เจ้าหน้าที่ขององค์การฯ โดยเจ้าหน้าที่ด้านการแพทย์เองจะได้รับการฝึกอบรมเพิ่มเติมเพื่อให้สามารถให้ความรู้เกี่ยวกับเชื้อเอชไอวีและโรคเอดส์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และจะได้รับเอกสารต่างๆ ที่ผลิตโดยโครงการโรคเอดส์แห่งสหประชาชาติอย่างทั่วถึงไม่ว่าจะปฏิบัติงานอยู่ที่ใด

2. เจ้าหน้าที่องค์การสหประชาชาติและครอบครัวจะได้รับรู้ถึงแหล่งบริการของโลหิตบริจาคที่ปลอดภัย

ในการนี้ หน่วยโลหิตขององค์การอนามัยโลก โดยความร่วมมือของศูนย์บริการทางการแพทย์แห่งสหประชาชาติ จะจัดทำบัญชีรายชื่อศูนย์บริการโลหิตที่ได้มาตรฐานและแจ้งต่อสำนักงานใหญ่ขององค์การสหประชาชาติ พร้อมทั้งสำนักงานภูมิภาค และสถานีปฏิบัติการทุกแห่ง นอกจากนี้ ศูนย์บริการทางการแพทย์แห่งสหประชาชาติจะร่วมมือกับเครือข่ายสถานบริการทางการแพทย์

แพทย์ในการสร้างความมั่นใจว่า การรับเลือดจะกระทำต่อเมื่อมีความจำเป็นจริงๆ เท่านั้น

3. ผู้ประสานงานขององค์การสหประชาชาติในประเทศต่างๆ จะต้องรับผิดชอบในการกำหนดมาตรการเพื่อลดความถี่ของการเกิดอุบัติเหตุทางยานยนต์ เพราะนอกจากจะทำให้ผู้ใช้ยานยนต์ต้องตายและบาดเจ็บแล้ว ยังเป็นสาเหตุที่ทำให้ต้องเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวีในสถานที่ที่ไม่มีบริการโลหิตที่ปลอดภัย

ดังนั้น ผู้ประสานงานขององค์การสหประชาชาติในประเทศต่างๆ จะต้องพิจารณากำหนดข้อบังคับและแจ้งให้เจ้าหน้าที่ทุกคนที่ประจำหน่วยงานในสังกัดทุกแห่งถือปฏิบัติ พร้อมทั้งมีข้อเสนอแนะในการใช้ยานยนต์ ดังนี้

- ปฏิบัติตามข้อบังคับในการใช้เข็มขัดนิรภัยในยานยนต์ทุกชนิดขององค์การสหประชาชาติ
- จัดให้มีการฝึกอบรมการใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ
- หากมีพนักงานขับรถยนต์ ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ขับรถเอง
- ปฏิบัติตามข้อบังคับในการใส่หมวกกันน็อกทุกครั้งเมื่อขับขี่รถมอเตอร์ไซด์
- ห้ามมิให้พนักงานขับรถยนต์เสพสารเสพติด
- จัดให้มีการฝึกอบรมการปฐมพยาบาล
- จัดให้มีชุดปฐมพยาบาลในยานยนต์ขององค์การสหประชาชาติ

4. เจ้าหน้าที่องค์การสหประชาชาติและครอบครัวจะได้ใช้เข็มฉีดยาชนิดใช้ครั้งเดียวอย่างเพียงพอ

ศูนย์บริการทางการแพทย์แห่งสหประชาชาติ จะจัดเตรียมเข็มฉีดยาชนิดใช้ครั้งเดียวไว้ให้พร้อมสำหรับเจ้าหน้าที่องค์การสหประชาชาติและครอบครัวในการเดินทางไปปฏิบัติภารกิจในพื้นที่ที่ไม่มีเครื่องมือเครื่องใช้ทางการแพทย์ที่ปลอดภัย ทั้งนี้ควรมีคำรับรองด้วยภาษาต่างๆ ขององค์การสหประชาชาติกำกับไว้ด้วย เพื่อให้เข้าใจว่าทำไมจึงต้องเตรียมเข็มฉีดยาที่ปลอดภัยไว้ สำนักงานภูมิภาคและหน่วยปฏิบัติงานทุกแห่งควรมีเข็มฉีดยาที่ปลอดภัยเก็บไว้อย่างเพียงพอต่อการใช้ โดยอาจเก็บไว้ที่หน่วยจ่ายเวชภัณฑ์ถ้ามี หรือเก็บไว้ที่หน่วย

ปฏิบัติงานขององค์การอนามัยโลกในประเทศต่างๆ

5. เจ้าหน้าที่องค์การสหประชาชาติและครอบครัวจะมีโอกาสได้ใช้ถุงยางอนามัยอย่างเพียงพอ

สำนักงานในสังกัด กองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติ และ/หรือ องค์การอนามัยโลก ที่ตั้งอยู่ในประเทศหรือพื้นที่ต่างๆ ที่ไม่มีถุงยางอนามัยที่มีคุณภาพได้ตามมาตรฐานจำหน่าย จะจัดเตรียมถุงยางอนามัยไว้ให้พร้อมเพื่อแจกจ่ายให้เจ้าหน้าที่องค์การสหประชาชาติและครอบครัวได้ใช้อย่างเหมาะสมโดยไม่คิดมูลค่า

ข. การตรวจเลือดโดยสมัครใจ การให้คำปรึกษา และการเก็บเป็นความลับ

เจ้าหน้าที่องค์การสหประชาชาติและครอบครัว จะได้รับบริการตรวจเลือดโดยสมัครใจพร้อมทั้งการได้รับคำปรึกษา ก่อนและหลังการตรวจเลือด และผลการตรวจเลือดจะถูกเก็บไว้เป็นความลับ

หน่วยงานในสังกัดองค์การสหประชาชาติ โดยความร่วมมือกับศูนย์บริการทางการแพทย์แห่งสหประชาชาติ และองค์การอนามัยโลก จะจัดให้มีบริการตรวจเลือดโดยสมัครใจ พร้อมทั้งบริการให้คำปรึกษา ก่อนและหลังการตรวจเลือด และเก็บผลการตรวจเลือดไว้เป็นความลับ ให้แก่เจ้าหน้าที่องค์การสหประชาชาติและครอบครัว อย่างทั่วถึง โดยจะต้องมีระบบการรักษาความลับไม่ว่าผลการตรวจเลือดจะเป็นบวกหรือลบ รวมทั้งว่าได้มีการตรวจดังกล่าวหรือไม่ เฉพาะผู้รับการตรวจเท่านั้นที่จะทราบผลการตรวจเลือดหรือเปิดเผยผลการตรวจเลือดของตนเอง

ค. หลักการและเงื่อนไขในการรับเข้าทำงานและการบริการใน องค์การสหประชาชาติ

ก่อนการบรรจุเข้าทำงาน

- เงื่อนไขทางการแพทย์เพื่อเข้าทำงาน มีเพียงประการเดียว คือความสมบูรณ์ของร่างกาย
- การติดเชื้อเอชไอวี ไม่รวมอยู่ในเงื่อนไขขาดความสมบูรณ์ของร่างกายกับงาน
- จะไม่มีการตรวจหาการติดเชื้อเอชไอวีในผู้สมัครใดๆ
- ในทางการแพทย์ ถือว่าโรคเอดส์สามารถรักษาได้เหมือนเช่นโรคอื่นๆ
- หากสงสัยว่าผู้สมัครเป็นโรคเอดส์ อาจขอให้มีการตรวจเลือดโดยความยินยอมของผู้สมัคร
- หากมีการสอบบรรจุ จะต้องไม่มีส่วนใดของการสอบที่ให้ผู้สมัครบอกรว่าเป็นผู้ติดเชื้อเอชไอวีหรือไม่
- สำหรับบางประเทศที่มีข้อกำหนดให้ตรวจเลือด ต้องระบุข้อกำหนดนี้ในประกาศรับสมัครด้วย

ความต่อเนื่องในการจ้างงาน

- การติดเชื้อเอชไอวีหรือโรคเอดส์ไม่สามารถใช้เป็นที่ในการให้ออกจากงานได้
- หากอาการป่วยที่เกี่ยวข้องกับโรคเอดส์ทำให้ไม่แข็งแรงต่อทำงาน ควรมีการย้ายไปทำงานในส่วนอื่นที่เหมาะสม
- เจ้าหน้าที่ขององค์การสหประชาชาติที่เป็นโรคเอดส์จะได้รับการดูแลปกป้องในด้านสุขภาพและสังคมเช่นเดียวกับเจ้าหน้าที่ขององค์การฯ ที่ป่วยหนักด้วยโรคอื่นๆ
- จะไม่มีการตรวจเพื่อค้นหาการติดเชื้อเอชไอวีและโรคเอดส์ ไม่ว่าจะเป็นการตรวจโดยตรง (การตรวจเลือด) หรือตรวจทางอ้อม (การประเมินพฤติกรรมเสี่ยง) หรือการสอบถามผลการตรวจเลือดที่ได้ทำไปแล้ว

- ข้อมูลการรักษาพยาบาลของเจ้าหน้าที่ที่เจ็บป่วยด้วยโรคต่างๆ รวมทั้งการติดเชื้อเอชไอวีและโรคเอดส์ จะต้องเก็บเป็นความลับ
- จะไม่มีการบังคับให้เจ้าหน้าที่ต้องรายงานต่อผู้บังคับบัญชาเกี่ยวกับสถานะการติดเชื้อเอชไอวีและโรคเอดส์ของตน
- ในสถานที่ทำงาน จะต้องปกป้องคุ้มครองไม่ให้ผู้ร่วมงาน สหภาพแรงงาน ผู้บังคับบัญชา หรือลูกค้า รังเกียจและแบ่งแยกเจ้าหน้าที่ที่ได้รับผลกระทบจากการติดเชื้อเอชไอวีโรคเอดส์
- จะไม่มีการรังเกียจเจ้าหน้าที่ที่ติดเชื้อเอชไอวีและป่วยด้วยโรคเอดส์ รวมทั้งสิทธิในการรับสวัสดิการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจ้างงาน
- จะมีการกำกับติดตามงานเกี่ยวกับการบริหาร งานบุคคล และงานการเงิน เพื่อให้มีการปฏิบัติที่เป็นไปตามหลักการและเงื่อนไขในการเข้าทำงานในองค์การสหประชาชาติ รวมทั้งมีการทบทวนเป็นระยะๆ

ง. การประกันสุขภาพและผลประโยชน์อื่นๆ

1. เจ้าหน้าที่องค์การสหประชาชาติทุกคนจะได้รับการประกันสุขภาพโดยไม่คำนึงว่าจะเป็นผู้ติดเชื้อเอชไอวีหรือไม่
จะไม่มีการตรวจการติดเชื้อเอชไอวีทั้งก่อนและหลังการจ้างงาน
2. การติดเชื้อเอชไอวีไม่มีผลต่อเบี้ยประกันสุขภาพ
การประกันสุขภาพทุกประเภท ไม่อนุญาตให้มีการตรวจหาการติดเชื้อเอชไอวี

บทที่ 1

ข้อมูลเกี่ยวกับโรคเอดส์

โรคเอดส์คืออะไร

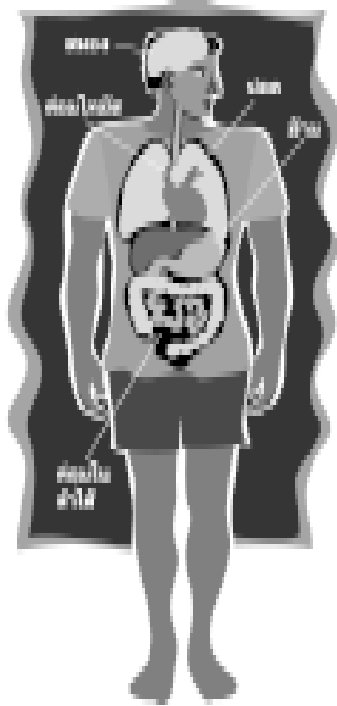
“เอดส์” เป็นคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษ “AIDS” ซึ่งเป็นคำย่อของ “Acquired Immunodeficiency Syndrome” หมายถึง กลุ่มอาการของโรคที่เกิดจากการติดเชื้อไวรัสที่เรียกว่า Human Immunodeficiency Virus หรือ HIV (เอชไอวี) ซึ่งสามารถโจมตีและทำลายเซลล์เม็ดเลือดขาวที่มีความสำคัญต่อระบบภูมิคุ้มกันของร่างกายมนุษย์

เมื่อเชื้อเอชไอวีเข้าไปอยู่ในเซลล์ มันจะเข้าไปผสมผสานกับสารพันธุกรรมในเซลล์ และอาจจะอยู่อย่างสงบนานหลายปี ผู้ติดเชื้อเอชไอวีส่วนใหญ่ยังคงมีสุขภาพดี

และสามารถมีชีวิตอยู่ได้อีกหลายปีโดยไม่มีอาการใดๆ หรือมีอาการเจ็บป่วยเพียงเล็กน้อย ผู้ติดเชื้อมีเชื้อเอชไอวีในร่างกาย แต่ยังไม่เป็นโรคเอดส์

หลังจากอยู่ในเซลล์อย่างสงบในช่วงเวลาหนึ่งซึ่งมีระยะเวลาแตกต่างกันมาก เชื้อเอชไอวีจะถูกกระตุ้นและนำไปสู่โรคติดเชื้อที่รุนแรงขึ้นพร้อมทั้งแสดงอาการของโรคเอดส์ ถึงแม้ว่าจะมีวิธีการรักษาที่สามารถยืดอายุได้ แต่โรคเอดส์ยังคงเป็นโรคที่ทำให้ผู้ป่วยเสียชีวิต นักวิจัยยังคงคิดค้นวัคซีนที่ใช้ป้องกันและรักษาโรคเอดส์ อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันการป้องกันการติดเชื้อจึงเป็นวิธีเดียวที่จะควบคุมโรคนี้ได้

ผู้ติดเชื้อเอชไอวีเป็นทั้งผู้รับเชื้อและสามารถแพร่เชื้อให้ผู้อื่นได้ตลอดชีวิตถึงแม้จะดูเหมือนและรู้สึกว่ามีสุขภาพสมบูรณ์

การติดเชื้อเอดส์ในผู้ใหญ่

เชื้อเอชไอวีเมื่อเข้าสู่ร่างกาย จะมุ่งไปที่เป้าหมายได้แก่เซลล์เม็ดเลือดขาวที่เรียกว่า CD4+ lymphocytes and monocytes/macrophages (ซีดีโฟร์ ลิมโฟไซต์ และโมโนไซต์/แมคโครฟาจ โดยปกติ เซลล์เม็ดเลือดขาวซีดีโฟร์และแมคโครฟาจจะช่วยจับและทำลายเชื้อโรคไม่ว่าจะเป็นเชื้อแบคทีเรีย เชื้อไวรัส หรือเชื้ออื่นๆ ที่บุกรุกเข้าไปในเซลล์และทำให้เกิดโรค ในร่างกายของผู้ติดเชื้อเอดส์ ไวรัสเอชไอวีจะทำลายเซลล์เม็ดเลือดขาวซีดีโฟร์ ในขณะที่แมคโครฟาจส์จะเป็นแหล่งที่อยู่ของเชื้อและนำเชื้อไปสู่อวัยวะต่างๆที่สำคัญ

เชื้อเอชไอวีจะฝังตัวติดอยู่ในเม็ดเลือดขาวซีดีโฟร์ ทำให้เซลล์ผลิตเชื้อเอชไอวีเพิ่มมากขึ้น พร้อมๆกันเซลล์จะถูกทำลายไปด้วย ในขณะที่เซลล์เม็ดเลือดขาวซีดีโฟร์ลดจำนวนลง ระบบภูมิคุ้มกันทางภายในร่างกายจะอ่อนแอลง ไม่สามารถต่อสู้กับเชื้อไวรัสและเชื้อแบคทีเรียที่เข้าสู่ร่างกายซึ่งเรียกว่า “เชื้อฉวยโอกาส” ได้ ร่างกายของผู้ติดเชื้อเอดส์จึงเสี่ยงต่อการติดเชื้อฉวยโอกาส เช่น เชื้อที่ทำให้เกิดโรคปอดบวมซึ่งเกิดขึ้นได้ยากมากในร่างกายที่มีระบบภูมิคุ้มกันเป็นปกติ เชื้อวัณโรคซึ่งเป็นมักจะเกิดในผู้ติดเชื้อเอชไอวี และมีจำนวนสูงขึ้นเรื่อยๆ จนน่าตกใจ ผู้ติดเชื้อเอดส์ที่มีเชื้อวัณโรคมักจะมีอาการ

อาการของโรคเอดส์มีความหลากหลายและซับซ้อน “โดยทั่วไปได้แก่”
มีไข้
ต่อมน้ำเหลืองโต
มีตุ่มที่ผิวหนัง
ท้องเสียเป็นประจำ
ไอ
น้ำหนักตัวลด
อ่อนเพลีย
อาการทางผิวหนัง
เบื่ออาหาร

ของวัณโรคเพราะระบบภูมิคุ้มกันด้านทานเสียไป โดยจะมีอัตราการเกิดอาการป่วย วัณโรคที่รวดเร็วมากและอาจตายได้หากไม่ได้รับการตรวจรักษา ปัจจุบัน วัณโรคเป็นสาเหตุการตายอันดับหนึ่งในผู้ติดเชื้อเอชไอวีในแอฟริกา

นอกจากนี้ผู้ติดเชื้อเอชไอวียังเสี่ยงต่อการเป็นมะเร็งที่ปกติไม่ค่อยพบได้แก่ มะเร็งในหลอดเลือดที่เรียกว่า Kaposi's sarcoma เชื้อเอชไอวีอาจเข้าสู่เซลล์ สมอง ทำให้เกิดอาการทางประสาทได้

โดยทั่วไป ผู้ใหญ่ที่ติดเชื้อเอชไอวีประมาณร้อยละ 50 มักจะมีอาการ ของโรคเอดส์หลังจากติดเชื้อครั้งแรกประมาณ 10 ปี เรื่องที่น่ายินดีคือหาก รักษาแต่เนิ่นๆ ด้วยยาที่ได้รับการพัฒนาจะทำให้สามารถยืดอายุของผู้ป่วยเอดส์ได้

ประวัติการแพร่ระบาดของโรคเอดส์

ในต้นศตวรรษที่ 80 พบว่ามีเด็กหนุ่มจำนวนหนึ่งป่วยเป็นโรคติดเชื้อที่มีอาการแปลก ไม่เคยพบมาก่อน โดยเชื้อได้เข้าสู่ร่างกายและทำลายระบบภูมิคุ้มกัน ต่อมา จึงเรียกว่ากลุ่มอาการนี้ว่ามีเอดส์ ระหว่างปี ค.ศ. 1983 และ 1984 นักวิจัย สามารถแยกเชื้อไวรัสเอชไอวี และพิสูจน์ได้ว่าเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดโรคเอดส์ จาก การค้นพบทำให้ทราบว่า สามารถค้นหาเชื้อไวรัสนี้ได้โดยการตรวจเลือด จึงจัด ไวรัสนี้ให้อยู่ในกลุ่มรีโทรไวรัส (retrovirus) นอกจากนี้ ยังพบว่า มีสัตว์บางชนิด ที่มีเชื้อรีโทรไวรัสแต่มีความแตกต่างจากเชื้อรีโทรไวรัสที่อยู่ในคน จึงเชื่อกันว่า เชื้อ ไวรัสเอชไอวี อาจอยู่ในคนมานานกว่า 20 ปีแล้วก่อนที่จะถูกค้นพบ

หลังจากค้นพบเชื้อไวรัสเอชไอวีได้มีการแยกเชื้อตามสายพันธุ์หลายชนิด ในปี ค.ศ. 1985 ค้นพบเชื้อไวรัสเอชไอวี-2 ในแอฟริกาตะวันตก มีความแตกต่างเชื้อ ไวรัสเอชไอวี-1 ซึ่งค้นพบก่อน และอาการของโรคเอดส์ที่เกิดจากเชื้อทั้งสองพันธุ์ นี้คล้ายคลึงกัน

ในต้นศตวรรษที่ 80 ประมาณกันว่าทั่วโลกมีผู้ใหญ่ที่ติดเชื้อเอดส์ประมาณ 100,000 คน แต่เมื่อสิ้นปี ค.ศ. 1998 จำนวนผู้ใหญ่และเด็กที่ติดเชื้อเอดส์พุ่งสูง ถึงกว่า 33.4 ล้านคน ผู้สนใจอาจหาข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่

<http://www.thebody.com/encyclo/encyclo/html>

การติดเชื้อเอชไอวีในเด็ก

เด็กที่ติดเชื้อเอชไอวีเกือบทั้งหมด เป็นเด็กที่เกิดจากแม่ที่ติดเชื้อโดยได้รับเชื้อจากแม่ในช่วงก่อนคลอด หรือขณะคลอด หรือหลังคลอดทันที หรือขณะกินนมแม่ มีเด็กเพียงจำนวนเล็กน้อยเท่านั้นที่ติดเชื้อเอชไอวีจากการถ่ายเลือดหรือการฉีดยา การเกิดโรคเอดส์ในเด็กมีสองแบบ คือ แบบแรกซึ่งมีประมาณครึ่งหนึ่งของเด็กที่ติดเชื้อเอชไอวีทั้งหมด มีอาการของโรคเอดส์อย่างรวดเร็ว และแบบที่สองอีกประมาณครึ่งหนึ่ง ไม่มีอาการใดๆอยู่หลายปีเหมือนผู้ใหญ่ที่ติดเชื้อเอชไอวี จากการศึกษาในประเทศพัฒนาต่างๆ พบว่า ประมาณ 2 ใน 3 ของเด็กติดเชื้อเอชไอวี มีชีวิตอยู่ได้ประมาณ 5 ปีโดยเฉลี่ย ส่วนในประเทศกำลังพัฒนา มีเพียงร้อยละ 30-65 ที่มีชีวิตอยู่จนถึง 5 ขวบ (ดูข้อมูลเพิ่มเติมได้ในส่วนที่กล่าวถึงการติดเชื้อเอชไอวีจากแม่สู่ลูกในบทที่ 1นี้)

เชื้อเอชไอวีติดต่อได้อย่างไร

เชื้อเอชไอวีสามารถติดต่อได้เพียง 4 หนทาง คือ

- เพศสัมพันธ์ (ทางทวารหนัก และทางช่องคลอด)
- ทางเลือด ผลิตภัณฑ์ของเลือด เนื้อเยื่อ และอวัยวะ
- ทางเข็มฉีดยา และเครื่องมือสักผิวหนัง
- จากแม่สู่ลูก

การติดต่อทางเพศสัมพันธ์

เชื้อเอชไอวีติดต่อกันได้ทางการร่วมเพศกับผู้ติดเชื้อเอชไอวีโดยไม่สวมถุงยางอนามัย ไม่ว่าจะเป็นการร่วมเพศทางทวารหนักหรือทางช่องคลอด เชื้อไวรัสเอชไอวีสามารถติดต่อกันได้ทั้งระหว่างชายกับหญิง และชายกับชาย

ความเสี่ยงในการติดต่อทางเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัยขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆสี่ประการคือ โอกาสที่คู่อร่วมเพศจะติดเชื้อเอชไอวี ร่วมเพศแบบไหน ปริมาณเชื้อไวรัสเอชไอวีที่มีอยู่ในเลือดหรือน้ำอสุจิหรือน้ำในช่องคลอดของคู่อร่วมเพศที่เป็นผู้ติดเชื้อ และการเป็นกามโรคและ/หรือเป็นแผลที่อวัยวะเพศของคนหนึ่งคนใด นอกจากนี้ อายุอาจเป็นปัจจัยอีกประการหนึ่งเนื่องจากเด็กผู้หญิงมีความเสี่ยงต่อการติดต่อสูงกว่า

โอกาสที่คู่ร่วมเพศจะติดเชื้อเอชไอวี

จำนวนการติดเชื้อเอชไอวีในกลุ่มชายและหญิงที่มีเพศสัมพันธ์บ่อยมีความแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ แต่ละภูมิภาคของโลกมีอัตราการติดเชื้อเอชไอวีต่างกัน (ดูตารางในบทที่ 5) และขึ้นอยู่กับผู้คนกลุ่มต่างๆ ในสังคม เช่น กลุ่มรักต่างเพศ กลุ่มชายรักชาย กลุ่มผู้บริการทางเพศ หรือกลุ่มผู้ฉีดยาเสพติด เป็นต้น แต่โดยทั่วไป โอกาสที่จะติดเชื้อเอชไอวีทางเพศสัมพันธ์ขึ้นอยู่กับจำนวนคู่ร่วมเพศแบบไม่ป้องกัน ยังมีคู่ร่วมเพศมาก ยังมีโอกาสติดเชื้อมาก

รู้แบบของการร่วมเพศ

การร่วมเพศแบบไม่ป้องกัน ไม่ว่าจะด้วยทางทวารหนัก ช่องคลอด หรือปาก เสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวีทั้งนั้น เพราะทำให้น้ำคัดหลังขณะร่วมเพศเข้าสู่คู่ร่วมเพศโดยตรงทางเยื่อผนังทวารหนัก ช่องคลอด ท่อปัสสาวะ และปาก

- หากร่วมเพศแบบไม่ป้องกันทางทวารหนัก ไม่ว่าจะชายกับชาย หรือชายกับหญิง ฝ่ายรับจะมีความเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวีสูงสุด
- เสี่ยงรองลงไปได้แก่การร่วมเพศแบบไม่ป้องกันทางช่องคลอด
- การร่วมเพศแบบไม่ป้องกันทางปากมีความเสี่ยงอยู่บ้าง โดยเฉพาะหากในปากและคอมีบาดแผล เช่น เหงือกมีเลือดออก เป็นแผลเจ็บ อักเสบเป็นหนอง ติดเชื้อที่คอ โทโนเรียหรือกามโรคอื่นๆที่ปาก

ความเสี่ยงจะลดลงแม้จะไม่ทั้งหมดหากสวมถุงยางอนามัยอย่างถูกต้อง เยื่อทวารหนัก ช่องคลอด หรือปากที่ฉีกขาดอาจช่วยให้เชื้อไวรัสเข้าสู่กระแสเลือดได้ อย่างไรก็ตาม เชื้อเอชไอวีสามารถติดต่อได้แม้เยื่อจะไม่ฉีกขาด

แม้ว่าเชื้อเอชไอวีไม่ติดต่อกันทางจูบเพราะในน้ำลายมีเชืื่อน้อยมาก แต่ในทางทฤษฎีอาจมีความเสี่ยงหากในน้ำลายมีเลือดจากเหงือกหรือแผลที่ปาก และจูบปากโดยใช้ลิ้นสัมผัสกัน อย่างไรก็ตามยังไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าเชื้อเอชไอวีติดต่อกันทางจูบ

การสำเร็จความใคร่ไม่เสี่ยงต่อการติดเชื้อ ไม่เคยพบว่าการติดเชื้อถึงแม้จะช่วยกันสำเร็จความใคร่ แต่ในทางทฤษฎี อาจมีความเสี่ยงหากน้ำคัดหลังของฝ่ายหนึ่งสัมผัสกับเยื่อหรือผิวหนังที่เป็นแผล

ปริมาณเชื้อไวรัสเอชไอวีที่มีอยู่ในเลือดหรือน้ำอสุจิหรือน้ำในช่องคลอดของคุณ ร่วมเพศที่เป็นผู้ติดเชื้อ

ผู้ติดเชื้อเอชไอวีที่มีอาการที่เกี่ยวข้องกับโรคเอดส์หรือมีอาการของของโรคเอดส์มากขึ้น จะมีปริมาณเชื้อมากยิ่งขึ้น ทำให้สามารถแพร่ไปยังผู้อื่นได้ง่ายยิ่งขึ้น ซึ่งจะช่วยให้ตรวจพบเชื้อในเลือดของผู้รับเชื้อได้เร็วกว่าปกติอีก 1-2 สัปดาห์ โดยปกติเมื่อได้รับเชื้อเอชไอวี จะสามารถตรวจพบเชื้อในเลือดได้ภายใน 4-12 สัปดาห์ภายหลังการติดเชื้อ มีน้อยรายมากที่สามารถตรวจพบเชื้อได้หลังจากติดเชื้อไปแล้ว 6 เดือนหรือนานกว่านี้

การเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ของคนหนึ่งคนใด

เนื่องจากโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ กับโรคเอดส์ที่ติดต่อทางเพศสัมพันธ์ มีความเกี่ยวข้องกัน หากเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ เช่น โกลโนเรีย คลามัยเดีย ซิฟิลิส เริมหรือหูดหงอนไก่ที่อวัยวะเพศ จะช่วยทำให้ได้รับเชื้อไปยังผู้อื่นได้ง่ายยิ่งขึ้นด้วยปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องตั้งแต่ 1 ถึง 10 เท่า ดังนั้น การรักษาโรคติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ จึงเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญในการป้องกันการติดเชื้อเอชไอวีในกลุ่มประชากรทั่วไป

การติดต่อทางเลือด ผลิตภัณฑ์ของเลือด เนื้อเยื่อ และอวัยวะ

แม้ว่าการให้เลือดสามารถช่วยชีวิตคนได้หลายล้านคนในแต่ละปี แต่ในที่แต่ในที่ที่ไม่มีระบบบริการโลหิตที่ดี ผู้รับเลือดจะเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวี ในประเทศที่พัฒนาแล้วส่วนใหญ่ การติดเชื้อเอชไอวีจากการรับเลือดมีน้อยมาก เนื่องจากมีระบบคัดกรองเลือดบริจาคที่ดี มีการพัฒนากระบวนการตรวจเลือดและผลิตภัณฑ์ของเลือดที่ให้ผลที่ถูกต้อง

หน่วยโลหิตปลอดภัยขององค์การอนามัยโลก

ทำหน้าที่ช่วยเหลือประเทศต่างๆ ในการพัฒนาระบบการถ่ายโลหิต โดยมีองค์การพันธมิตร ได้แก่ โครงการโรคเอดส์แห่งสหประชาชาติ องค์การอนามัยโลก สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งองค์การสหประชาชาติ สหพันธ์องค์การ

โดยเฉพาะการตรวจเชื้อเอชไอวี รวมทั้งมีการใช้เลือดที่เหมาะสม

แต่ในประเทศกำลังพัฒนายังคงมีความเสี่ยงสูง จากการคาดประมาณพบว่า อาจมีผู้ติดเชื้อเอชไอวีจากการรับเลือดสูงถึงร้อยละ 5 เช่นประเทศที่มีจำนวนผู้ติดเชื้อมาก ในภูมิภาคอาฟริกาบริเวณใต้ทะเลทรายซาฮารา ทั้งนี้เนื่องจากขาดระบบที่ดี มีการคิดค่าตอบแทนในการให้เลือด ไม่มีการตรวจคัดกรองเลือด และใช้ผลิตภัณฑ์ของเลือดอย่างไม่เหมาะสม

เพื่อป้องกันการติดเชื้อโดยการรับบริจาคเนื้อเยื่อหรือ อวัยวะ รวมทั้งเชื้ออสุจิเพื่อการผสมเทียม ควรมีการตรวจเชื้อเอชไอวีในผู้บริจาคให้แน่นอนก่อนการบริจาค

กาขาดสากล และองค์กรอื่นๆ ที่สนใจ มีวัตถุประสงค์คือ

1. ให้ความรู้ ส่งเสริม และรับบริจาคเลือดโดยไม่ได้รับค่าตอบแทนจากอาสาสมัครที่มีความเสี่ยงน้อย
2. คัดกรองเลือดบริจาคทุกหน่วย
3. ลดการให้เลือดที่ไม่จำเป็นหรือไม่เหมาะสม
4. พัฒนาศูนย์บริการโลหิตแห่งชาติ
5. ส่งเสริมให้รัฐบาลให้เห็นความสำคัญและสนับสนุนกิจการของศูนย์บริการโลหิตแห่งชาติ

การติดต่อทางเข็มฉีดยา และเครื่องมือสักผิวหนัง

เชื้อเอชไอวีสามารถติดต่อได้โดยการใช้เข็มฉีดยาหรือเครื่องมือสักผิวหนังที่ปนเปื้อนเชื้อเอชไอวี การใช้เข็มฉีดยาร่วมกันของผู้ติดยาเสพติดทำให้เกิดการระบาดของเชื้อเอชไอวีในคนกลุ่มนี้ในหลายภูมิภาคของโลก

ความเสี่ยงเกิดจากการใช้เข็มฉีดยาหรือเครื่องมือสักผิวหนังที่ไม่ฆ่าเชื้อโรคตามหลักการแพทย์ ได้แก่การเจาะหู การสัก การฝังเข็ม การขลิบอวัยวะเพศทั้งชายและหญิง การเจาะหรือกรีดผิวหนังตามประเพณี เป็นต้น ความเสี่ยงยังขึ้นอยู่กับจำนวนผู้ติดเชื้อในแต่ละพื้นที่ด้วย

นอกจากนี้ เชื้อเอชไอวีติดต่อได้จากการให้บริการทางแพทย์ เช่น การฉีดยาหรือการทำฟัน โดยใช้เข็มฉีดยา หรือเครื่องมือทำฟันที่ไม่ได้ฆ่าเชื้ออย่างถูกวิธี หรือถูกเข็มตำขณะถูกเครื่องมือแพทย์ที่มีคมบาด

การติดต่อจากแม่สู่ลูก

เชื้อเอชไอวีสามารถติดต่อจากแม่สู่ลูกได้ในขณะตั้งครรภ์ คลอด หรือการให้นมแม่ หากไม่ได้กินนมแม่ เด็กที่ติดเชื้อส่วนใหญ่มักติดเชื้อในระหว่างคลอด (ก่อนคลอด กำลังคลอด และหลังคลอดทันที) ในกลุ่มเด็กที่กินนมแม่ ประมาณไม่น้อยกว่า 1 ใน 3 ของจำนวนเด็กทั้งหมดที่ติดเชื้อจากแม่มีสาเหตุมาจากการกินนมแม่

การวินิจฉัยโรคเอดส์ในเด็กทำได้ยาก เนื่องจากอาการติดเชื้อบางอย่างคล้ายคลึงกับอาการป่วยตามปกติของเด็กที่ไม่ติดเชื้อเอชไอวี เช่น อาการท้องเสีย ดังนั้น หากวินิจฉัยการติดเชื้อจากอาการเหล่านี้ จึงไม่น่าเชื่อถือ ต้องใช้วิธีการ

ศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับการติดเชื้อเอดส์จากแม่สู่ลูกได้ จากเอกสารของโครงการโรคเอดส์แห่งสหประชาชาติ <http://www.unaids.org>

ตรวจเลือดเด็กซึ่งใช้มากในประเทศพัฒนาแล้ว แต่ค่าตรวจเลือดค่อนข้างแพง ประเทศกำลังพัฒนาจึงไม่ค่อยได้ใช้

เชื้อเอชไอวีไม่ติดต่ออย่างไร

คนในครอบครัว เพื่อน และผู้ร่วมงาน ไม่น่าจะกลัวว่าจะติดเชื้อเอชไอวี แม้ว่าจะอยู่ร่วมกับผู้ติดเชื้อที่บ้าน หรือที่ทำงาน หรือในชุมชน กิจกรรมต่างๆ เหล่านี้ไม่สามารถติดต่อได้ เช่น

- จับมือ กอด หรือจูบธรรมดา
- ไอ หรือจาม
- ใช้โทรศัพท์สาธารณะ
- ไปโรงพยาบาล
- เปิดประตู
- กินอาหารด้วยกัน ภาชนะที่ใช้สำหรับการกินและดื่ม

- ดื่มน้ำจากก๊อกน้ำดื่ม
- ใช้ห้องน้ำ หรือห้องอาบน้ำ
- ว่ายน้ำในสระว่ายน้ำสาธารณะ
- ถูขุ่นหรือแมลงกัดต่อย

โรคเอดส์และการทำงาน

สถานที่ทำงานของอาชีพต่างๆ ส่วนใหญ่ไม่เสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวี ยกเว้นเจ้าหน้าที่ห้องทดลองทางวิทยาศาสตร์ แพทย์พยาบาล พนักงานเก็บขยะจากโรงพยาบาล เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลที่รับผิดชอบงานผู้ป่วยฉุกเฉิน และอาชีพอื่นๆ ที่ต้องสัมผัสกับเลือด ความเสี่ยงจะเกิดจากการถูกเข็มตำ หรืออุบัติเหตุที่ทำให้เป็นแผล หรือเลือดกระเซ็นเข้าตาขณะปฏิบัติหน้าที่

โรคเอดส์และการเล่นกีฬา

ยังไม่เคยปรากฏว่ามีการติดเชื้อเอชไอวีจากการร่วมเล่นกีฬากับผู้ติดเชื้อเอชไอวี การเล่นกีฬาเสี่ยงต่อการติดเชื้อน้อยมาก แม้ว่าจะเป็นการเล่นกีฬาที่ผู้เล่นต้องสัมผัสกันโดยตรงซึ่งอาจเกิดบาดแผลมีเลือดออกก็ตาม

ในทางทฤษฎี มีความเป็นไปได้ที่นักกีฬาที่ติดเชื้อเอชไอวีอาจมีบาดแผลที่ผิวหนังทำให้เลือดออกในขณะที่เล่นกีฬา ซึ่งอาจสัมผัสกับนักกีฬาอื่นซึ่งมีบาดแผลเช่นกัน หรืออาจสัมผัสกับเยื่อบุที่

ข้อแนะนำขององค์การอนามัยโลกเกี่ยวกับโรคเอดส์และการปฐมพยาบาลในสถานที่ทำงาน

ไม่ควรกลัวการติดเชื้อเอชไอวีจากการใช้วิธีปากต่อปากเพื่อช่วยชีวิต เพราะยังไม่มีข้อพิสูจน์หรือรายงานใดๆ ว่ามีการติดเชื้อด้วยวิธีนี้ ตามทฤษฎีอาจมีความเสี่ยงถ้าคนที่ถูกช่วยชีวิตด้วยวิธีนี้มีเลือดออกในช่องปาก ในกรณีนี้ให้ใช้ผ้าสะอาดเช็ดเลือดออกจากปากให้หมดเสียก่อน

ผู้ที่กำลังเสียเลือดต้องการความช่วยเหลือทันทีโดยการใช้ผ้าสะอาดหนาๆ กดบาดแผล และหลีกเลี่ยงไม่ให้เลือดสัมผัสกับตา ปาก และบาดแผลที่ผิวหนังของผู้ช่วยเหลือ หากมีบาดแผล ต้องปิดให้สนิททั้งหมดก่อนที่จะทำการช่วยเหลือ และให้ล้างมือด้วยสบู่ และน้ำทันทีที่ช่วยปฐมพยาบาลแล้วเสร็จ

ผิวหนังในบริเวณบาดแผลอันอาจทำให้เกิดการติดของเชื้อเอชไอวีได้ แม้จะเกิดเหตุการณ์ดังกล่าว ซึ่งเป็นไปได้ยาก แต่โอกาสที่จะเกิดติดเชื่อก็มีน้อย อย่างไรก็ตาม ในการเล่นกีฬาที่มีการปะทะกันและอาจเกิดบาดแผลมีเลือดออก ควรปฏิบัติดังนี้

- รีบล้างแผลด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อและปิดแผลให้สนิท และ
- หากมีเลือดออก ให้ยุติการเล่นชั่วคราวจนกว่าเลือดจะหยุด และทำการล้างแผลด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อโรคและปิดแผลให้สนิท

บทที่ 2

การป้องกันการติดต่อของเชื้อไวรัสเอชไอวี

การป้องกันการติดต่อทางเพศสัมพันธ์ของเชื้อเอชไอวี

รู้จักคู่นอน

ไม่ว่าจะเป็นชายหรือหญิง รักต่างเพศ รักร่วมเพศ หรือได้ทั้งสองเพศ ความเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวีขึ้นอยู่กับว่าคู่นอนติดเชื้อหรือไม่ ความเสี่ยงจะยิ่งเพิ่มมากขึ้นหากคู่นอนเคยฉีดยาเสพติด หรือมีเพศสัมพันธ์แบบไม่ป้องกันกับคนอื่น ๆ หรือไม่รู้ประวัติการมีเพศสัมพันธ์ของคู่นอน

โปรดระลึกว่า ไม่สามารถทราบได้ว่าผู้ใดติดเชื้อเอชไอวีโดยดูจากภายนอก คนที่ดูสะอาดสมบูรณ์ แข็งแรงอาจเป็นผู้ติดเชื้อเอชไอวี โดยที่ตนเองไม่รู้ ซึ่งแน่นอนว่าสามารถแพร่เชื้อไปยังผู้อื่นได้

เข้าใจว่าร่วมเพศแบบไหนจึงเสี่ยง

การร่วมเพศที่มีการสอดใส่ทุกรูปแบบ (ทวารหนัก ช่องคลอด ปาก) กับผู้ติดเชื้อทั้งชายหรือหญิงที่ติดเชื้อ มีความเสี่ยงทั้งสิ้น การร่วมเพศทางทวารหนักโดยไม่ป้องกัน มีความเสี่ยงสูงสุด แม้ว่าจะสวมถุงยางอนามัยเพราะถุงยางอนามัยอาจฉีกขาดขณะร่วมเพศได้ การร่วมเพศทางช่องคลอดโดยไม่ป้องกันมีความเสี่ยงรองลงไป การร่วมเพศทางปากมีความเสี่ยงอยู่บ้างหากปากและคอเป็นแผล เช่น เลือดออกตามเหงือก แผลในปาก หนองที่รากฟัน หรือเป็นกามโรคที่ปาก

เพื่อป้องกันตนเอง ให้ใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้งที่ร่วมเพศแบบสอดใส่ไม่ว่าจะร่วมเพศแบบไหน

และหากจะให้ปลอดภัยยิ่งขึ้น อาจร่วมเพศโดยไม่สอดใส่ เช่น สัมผัสภายนอก เล้าโลม หรือนวดทั่วร่างกายหรือสำเร็จความใคร่โดยไม่ให้น้ำอสุจิ หรือน้ำในช่องคลอดสัมผัสกับบาดแผลตามผิวหนัง หรือจูบโดยไม่ให้เลือดในช่อง

ปากปะปนกับน้ำลาย และที่ปลอดภัยที่สุดคือละเว้นการมีเพศสัมพันธ์

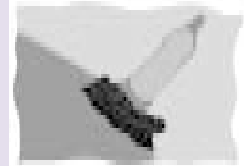
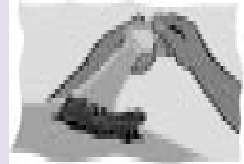
ป้องกันการแพร่เชื้อหากท่านเป็นผู้ติดเชื้อเอชไอวี

- อย่าบริจาคน้ำเลือด น้ำอสุจิ หรืออวัยวะ (เช่น ไต แก้วตา เป็นต้น)
- บอกคู่นอน หลีกเลี่ยงการสอดใส่อวัยวะเพศ หรือ สวมถุงยางอนามัยทุกครั้งที่มีเพศสัมพันธ์
- อย่าใช้เข็มฉีดยาร่วมกับผู้อื่น
- บอกแพทย์หรือทันตแพทย์ทุกคนที่ได้ไปพบ ว่าติดเชื้อเอชไอวี
- คิดให้ถี่ถ้วนว่าจะปล่อยให้ตั้งครรภ์หรือไม่ (ดู บทที่ 4)
- ปิดบาดแผลและรอยถลอกทุกแห่งด้วยผ้าพันแผลจนกว่าแผลจะหายสนิท
- ให้นำให้แปรงสีฟัน มีดโกนหนวด หรือของมีคนอื่น ๆ ร่วมกับผู้อื่น
- รับการรักษาโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์แต่เนิ่นๆ

สิ่งที่ควรรู้เกี่ยวกับถุงยางอนามัย

การใช้ถุงยางอนามัยที่มีสารหล่อลื่นที่ทำด้วยซิลิโคนหรือสารหล่อลื่นที่มีน้ำเป็นส่วนประกอบ เป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพในการป้องกันการติดเชื้อเอชไอวี ขณะร่วมเพศ ไม่ว่าจะเป็นทางทวารหนัก ช่องคลอด หรือปาก (หากต้องการใช้สารหล่อลื่นเพิ่มเติม ควรใช้สารหล่อลื่นที่มีน้ำเป็นส่วนประกอบ เช่น ครีมเค-วาย ไม่ควรใช้สารหล่อลื่นที่มีน้ำมันเป็นส่วนประกอบ เช่น วาสลีน เพราะอาจทำให้ถุงยางอนามัยแตกได้) ถุงยางอนามัยจะมีประสิทธิภาพก็ต่อเมื่อใช้อย่างถูกวิธี และไม่แตกหรือฉีกขาดเท่านั้น ไม่แนะนำให้ใช้ถุงยางอนามัยที่ทำจากลำไส้ของแกะเนื่องจากมีรูพรุนเล็กๆ ที่เชื้อเอชไอวีสามารถผ่านได้

และเพื่อประสิทธิภาพสูงสุด จะต้องสวมใส่ถุงยางอนามัยก่อนที่อวัยวะเพศจะสัมผัสส่วนใดส่วนหนึ่งของทวารหนัก ช่องคลอด หรือปาก และควรสวมใส่ถุงยางอนามัยในขณะที่อวัยวะเพศชายแข็งตัวรวมทั้งต้องระมัดระวังให้ถุงยางอนามัยยังคงคลุมอยู่ที่อวัยวะเพศชายขณะถอนออก เพื่อป้องกันการไหลล้นออกมาของน้ำอสุจิ

ถุงยางอนามัยสตรี เช่น ถุงยางยี่ห้อรีอาลิตี้ ซึ่งมีขายในปัจจุบัน เป็นถุงยางอนามัยที่นุ่มและหลวม เป็นถุงพลาสติกทำด้วยโพลียูรีเทนไม่ใช่ยาง เพื่อปกคลุมอวัยวะเพศหญิง มีขอบที่ทำด้วยพลาสติกค่อนข้างแข็งอยู่ที่ปลายถุงทั้งสองข้าง ขอบวงในใช้สำหรับสอดถุงยางเข้าไปในช่องคลอด ขอบวงนอกใช้คลุมอวัยวะเพศหญิงด้านนอกเป็นช่องทางที่จะสอดใส่อวัยวะเพศชายเข้าไป

ปรึกษาแพทย์และรับการรักษาโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

ถ้าเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และไม่รักษา เช่น โกลโนเรีย คลามัยเดีย ซิฟิลิส เริมหรือหูด หงอนไก่ที่อวัยวะเพศ จะทำให้มีโอกาสทั้งรับเชื้อและแพร่เชื้อเอชไอวีไปยังผู้อื่นมากยิ่งขึ้น โดยปัจจัยต่างๆ ตั้งแต่ 1-10 เท่า หากสงสัยว่าเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ หรือเคยเป็นจำเป็นอย่างยิงที่จะต้องปรึกษาแพทย์และรับการรักษาทันที

อาการของโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ โดยทั่วไปจะมีสิ่งผิดปกติไหลออกจากอวัยวะเพศทั้งชายและหญิง ปวดแสบขณะปัสสาวะ เจ็บหรือมีตุ่มพองบริเวณปากหรืออวัยวะเพศ ในผู้หญิงอาจมีอาการอื่นๆอีก ได้แก่ มีเลือดออก (ไม่ใช่ประจำเดือน) และเจ็บอวัยวะเพศขณะร่วมเพศ

ยาฆ่าเชื้อและการป้องกันเชื้อเอชไอวี

ยาฆ่าเชื้อเป็นผลิตภัณฑ์ที่คิดค้นขึ้นสำหรับใช้ทาหรือสอดใส่อวัยวะเพศหญิง หรือทวารหนักเพื่อลดการแพร่เชื้อเอดส์และเชื้อและเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์อื่นๆ การค้นคว้าเพื่อให้ได้ยาฆ่าเชื้อที่มีประสิทธิภาพ มีความจำเป็นเพราะเป็นทางเลือกในการป้องกัน เมื่อไม่นานมานี้มีข้อสันนิษฐานว่า ยาฆ่าเชื้ออสุจิมิฤทธิ์เป็นยาฆ่าเชื้อด้วย ปัจจุบันพบว่ายาฆ่าเชื้ออสุจิน็อกซิโนล-9 ไม่สามารถป้องกันเชื้อเอชไอวีและโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ได้ อย่างไรก็ตาม ยังคงมีการวิจัยค้นคว้าเพื่อทดลองยาฆ่าเชื้ออีกมากกว่า 35 ชนิด ว่าจะสามารถใช้เพื่อป้องกันได้หรือไม่

การป้องกันการติดเชื้อเอชไอวีจากเลือดและผลิตภัณฑ์ของเลือด

ในประเทศพัฒนา ความเสี่ยงในการติดเชื้อเอชไอวีผ่านทางเลือดและผลิตภัณฑ์ของเลือดมีน้อยมาก

การติดเชื้อเอชไอวีจากการให้บริการรักษาพยาบาลผู้ป่วยมีน้อยมาก เช่น ในสหรัฐอเมริกา พบว่า ผู้ประสบอุบัติเหตุถูกเข็มที่มีเชื้อเอชไอวีปนเปื้อนตำ มีโอกาสเสี่ยงต่อการติดเชื้อ เพียง 5 ใน 1,000 (หรือร้อยละ 0.5) เท่านั้น

นอกจากนี้ เชื้อเอชไอวียังเป็นไวรัสที่เปลี่ยนแปลงได้ง่ายตามอุณหภูมิที่เปลี่ยนแปลงและปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมอื่นๆ และพบว่า เชื้อเอชไอวีมีชีวิตอยู่ในเลือดแห้งได้นานไม่เกิน 1 ชั่วโมง ความหนาแน่นของตัวเชื้อไวรัสเอชไอวีต่อมิลลิลิตรของเลือดก็น้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับเชื้อไวรัสอื่นๆ แต่ถึงแม้ความเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวีจะต่ำ ผู้ปฏิบัติงานให้ห้องทดลองและผู้ให้บริการด้านการแพทย์และพยาบาลจะต้องปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงความปลอดภัยอย่างเคร่งครัดตลอดเวลา และควรให้บุคลากรทางการแพทย์ปฏิบัติงานตามหลักความปลอดภัยเพื่อป้องกันการติดเชื้อเอชไอวีขณะปฏิบัติงานที่

หากจะต้องเดินทางไปยังสถานที่ที่ระบบบริการโลหิตไม่ปลอดภัยเพียงพอ ควรปฏิบัติตนดังนี้

- ก่อนออกเดินทาง ควรหาข้อมูลเพื่อให้ทราบว่าในพื้นที่มีสถานบริการทางแพทย์แห่งใดบ้างที่มีคุณภาพ
- นำเข็มฉีดยาชนิดใช้หนเดียวติดตัวไปด้วยเพื่อจำเป็นต้องใช้ (อยู่ในชุดเวชภัณฑ์ขององค์การอนามัยโลก)
- เตรียมการในด้านการรักษาพยาบาลในภาวะฉุกเฉิน
- ลดความเสี่ยงของอุบัติเหตุทางยานยนต์ เช่น ใช้เข็มขัดนิรภัย และขับที่ยานยนต์อย่างระมัดระวัง
- หากได้รับบาดเจ็บและเสียเลือด ให้ใช้พลาสติกมอดแทน (คริสตัลลอยด์/คอลลอยด์) หากเสียเลือดมาก

และจำเป็นต้องใช้เลือด ต้องแน่ใจว่าเลือดที่ใช้ผ่านการตรวจคัดกรองเชื้อเอชไอวีและไวรัสตับอักเสบบีแล้ว

การป้องกันการติดเชื้อเอชไอวีจากเข็มฉีดยาที่ปนเปื้อนเชื้อ

อย่าใช้เข็มฉีดยาร่วมกัน

การฉีดยาเสพติดเป็นสาเหตุของการติดเชื้อเอชไอวีที่สำคัญในหลายภูมิภาคของโลก เนื่องจากที่ผู้ฉีดยาเสพติดมักใช้เข็มฉีดยาร่วมกัน ทำให้เชื้อไวรัสแพร่กระจายไปอย่างรวดเร็ว

หลีกเลี่ยงการเจาะผิวหนัง

การเจาะหู หรือเจาะตามร่างกาย การสักผิวหนัง การฝังเข็ม อาจทำให้เกิดความเสี่ยงต่อการติดเชื้อ เอชไอวีได้ หากต้องการจะเจาะผิวหนัง ต้องแน่ใจว่า เครื่องมือที่ใช้ได้รับการฆ่าเชื้อโรคอย่างถูกต้อง และ หากไปโรงพยาบาลก็ควรถามเจ้าหน้าที่ให้แน่ใจว่าเข็มฉีดยาที่ใช้ได้รับการฆ่าเชื้อ แล้ว เชื้อไวรัสเอชไอวีถูกทำลายได้ง่ายโดยใช้ความร้อน เครื่องมือที่ใช้ต้องนำไปนึ่งหรือลนไฟเพื่อฆ่าเชื้อก่อนใช้ และหากฆ่าเชื้ออย่างถูกต้องไม่ได้ อย่างน้อย ควรต้องต้มเพื่อฆ่าเชื้อก่อนใช้

การป้องกันในเด็ก

พ่อแม่ควรให้เด็กได้รับรู้เกี่ยวกับการติดต่อของเชื้อเอชไอวี และวิธี ป้องกันตนเอง โดยให้เด็กปฏิบัติตนดังนี้

- ระมัดระวังการติดเชื้อทางเลือด
  - หลีกเลี่ยงการเจาะผิวหนัง หรือการใช้เข็มฉีดยาหรือเครื่องมือต่างๆ ที่ไม่ได้ผ่านการฆ่าเชื้อโรค
  - รับการรักษาพยาบาลโดยการฉีดยาหรือทำฟันในกรณีที่เป็นเท่านั้น และด้วยเครื่องมือที่ผ่านการฆ่าเชื้ออย่างถูกวิธีแล้ว
  - หลีกเลี่ยงความเสี่ยงในการได้รับบาดเจ็บซึ่งจำเป็นต้องรับเลือด
- เด็กโตต้องได้รับข้อมูลและแรงจูงใจไม่ให้เกิดความเสี่ยงต่อการติดเชื้อโดยการร่วมเพศที่ไม่ปลอดภัย หรือการใช้เข็มฉีดยาร่วมกัน

เด็กจะต้องมีความรู้ว่าโรคเอดส์ไม่ติดต่อกันอย่างไร (ดูบทที่ 1)

นอกจากนี้ เด็กยังต้องได้รับการส่งเสริมให้เข้าใจและเห็นใจผู้ติดเชื้อทั้ง เด็กและผู้ใหญ่ และไม่กลัวว่าจะติดเชื้อโดยการสัมผัสกับผู้ติดเชื้อ

บทที่ 3

การตรวจเลือดเพื่อหาการติดเชื้อเอชไอวี

การตรวจแอนติบอดีบอกอะไรได้บ้าง

วิธีมาตรฐานที่ใช้ตรวจว่าติดเชื้อเอชไอวีหรือไม่ คือวิธีตรวจหาแอนติบอดีในเม็ดเลือดซึ่งร่างกายผลิตออกมาเพื่อต่อต้านเชื้อเอชไอวี แอนติบอดีเป็นโมเลกุลในเม็ดเลือดที่เกี่ยวข้องกับภูมิคุ้มกันที่เรียกว่าอิมมูโนโกลบูลิน ซึ่งระบบภูมิคุ้มกันสร้างขึ้นมาเพื่อต่อต้านเชื้อโรคต่างๆ ที่เข้าสู่ร่างกาย แอนติบอดีแต่ละชนิดจะเจาะจงต่อสู้กับเชื้อโรคบางชนิดเท่านั้น เช่น เชื้อไวรัสหรือเชื้อแบคทีเรีย ในกรณีที่ติดเชื้อเอชไอวี แอนติบอดีที่ร่างกายผลิตขึ้นมาไม่สามารถต่อต้านเชื้อเอชไอวีได้ การตรวจเอดส์ในเลือดเป็นการตรวจหาแอนติบอดีที่ร่างกายผลิตขึ้นมาเมื่อเชื้อเอชไอวีเข้าสู่ร่างกาย มิได้เป็นการตรวจหาตัวเชื้อเอชไอวีโดยตรง ปัจจุบันมีวิธีตรวจหาแอนติบอดีดังกล่าวหลายวิธี วิธีที่ใช้กันอย่างแพร่หลายได้แก่ วิธีตรวจอีไลซ่า (ELISA) และ วิธีตรวจอย่างง่ายและรวดเร็ว วิธีตรวจอีไลซ่า (ELISA) ซึ่งย่อมาจาก “Enzyme-linked immunosorbent assay” เป็นวิธีการทางห้องปฏิบัติการที่ใช้ตรวจว่ามีแอนติบอดีต่อต้านเชื้อเอชไอวีในร่างกายหรือไม่ ถ้าพบว่าผลการตรวจแอนติบอดีเป็นบวก แสดงว่าร่างกายอาจติดเชื้อเอชไอวี และจะต้องตรวจยืนยันอีกครั้งหนึ่งเพื่อให้แน่ใจว่าติดเชื้อ นอกจากนี้ยังมีการค้นพบวิธีตรวจเชื้อเอชไอวีโดยหาแอนติบอดีในน้ำลายและปัสสาวะ นอกเหนือจากการตรวจเลือด

การตรวจแอนติบอดีครั้งที่หนึ่งเรียกว่า เป็นการตรวจคัดกรอง ซึ่งบางครั้งอาจจะให้ผลที่คลาดเคลื่อนได้ เช่น ให้ผลบวกทั้งที่ความเป็นจริงไม่ได้ติดเชื้อเอชไอวี แต่ถ้าได้ผลลบ ไม่จำเป็นต้องตรวจยืนยันอีกครั้งหนึ่ง คนที่ตรวจคัดกรองแล้วได้ผลบวก จะต้องตรวจยืนยันอีกครั้งหนึ่ง โดยอาจ

ร้อยละ 99 ของผู้ติดเชื้อเอชไอวี จะให้ผลการตรวจเป็นบวกหลังการติดเชื้อ 3 เดือน

ใช้วิธีตรวจแบบเดิมคือวิธีอีไลซ่า หรือตรวจแบบง่ายและรวดเร็ว ทั้งนี้ อาจใช้

เลือดเดิมที่ได้ตรวจคัดกรองมาแล้วก็ได้ แต่โดยทั่วไปจะเจาะเลือดใหม่อีกครั้งหนึ่งเพื่อป้องกันความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้น

ผลการตรวจคัดกรองบางครั้งอาจผิดพลาดโดยผลที่ได้เป็นบวก แต่แท้ที่จริงไม่ได้ติดเชื้อเอชไอวี ความผิดพลาดนี้อาจเกิดขึ้นได้โดยเฉพาะในกลุ่มประชากรที่มีจำนวนผู้ติดเชื้อเอชไอวีไม่มากนัก จึงจำเป็นต้องตรวจยืนยันอีกครั้งหนึ่งสำหรับผู้ที่ผลการตรวจเลือดเป็นบวก ทั้งนี้เพื่อป้องกันการผิดพลาดดังกล่าว

เพื่อให้ได้ผลการตรวจแอนติบอดีที่ถูกต้อง มีข้อควรคำนึงดังนี้

- วิธีการตรวจในปัจจุบัน ได้พัฒนาให้มีความรวดเร็วยิ่งขึ้น สามารถตรวจพบการติดเชื้อเอชไอวีได้โดยเฉลี่ยประมาณ 25 วันภายหลังเริ่มติดเชื้อ ซึ่งนับว่าเร็วกว่าเดิมมาก
- หากตรวจภายหลังการติดเชื้อเอชไอวีไม่กี่วัน ผลการตรวจเลือดอาจเป็นลบแม้ว่าจะติดเชื้อแล้ว
- จะตรวจพบการติดเชื้อเอชไอวีได้ก็ต่อเมื่อติดเชื้อไปแล้วระยะหนึ่ง และการตรวจนำลายหรือปัสสาวะต้องใช้เวลาติดเชื้อผ่านไบนานกว่าการตรวจเลือด
- หลังจากติดเชื้อเอชไอวีประมาณ 3 เดือน หากตรวจเลือดผู้ติดเชื้อจะพบว่า ร้อยละ 99 ผลการตรวจจะให้ผลเป็นบวก

การตรวจแอนติบอดีกับการจ้างงาน

โดยทั่วไปงานในอาชีพต่าง ๆ ส่วนใหญ่ไม่เกี่ยวข้องกับการแพร่เชื้อเอชไอวีระหว่างลูกจ้างด้วยกันเอง หรือลูกจ้างแพร่เชื้อไปยังลูกค้า ข้อเสนอแนะสำหรับการจ้างงานที่เกี่ยวกับโรคเอดส์ มีดังนี้

- ในการรับสมัครงาน ไม่ควรกำหนดให้มีการตรวจหาการติดเชื้อเอชไอวีในขั้นตอนการประเมินความเหมาะสมของผู้สมัครงานกับงานที่จะทำ ไม่ว่าจะเป็นการตรวจโดยตรงหรือโดยอ้อม เช่น ถามคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงของผู้สมัคร หรือถามผลการตรวจเลือดที่ตรวจไปแล้ว เป็นต้น การบังคับให้ตรวจหาเชื้อเอชไอวีไม่ว่าจะเพื่อ

รับสมัครงานหรือเพื่อการทำประกันเป็นตัวบ่งชี้ถึงการรังเกียจและการเลือกปฏิบัติของผู้สมัครงาน

- ไม่ควรบังคับลูกจ้างที่เพิ่งเข้าทำงานให้ตรวจหาการติดเชื้อเอชไอวี ไม่ว่าจะเป็นการตรวจโดยตรงหรือโดยอ้อม
- จะต้องเก็บข้อมูลการรักษาพยาบาลของลูกจ้างทุกคนไว้เป็นความลับ ไม่ว่าจะเป็นการเจ็บป่วยปกติหรือป่วยด้วยโรคเอดส์
- ลูกจ้างไม่ต้องบอกนายจ้างว่าติดเชื้อหรือเป็นโรคเอดส์หรือไม่
- ลูกจ้างที่ติดเชื้อเอชไอวี หรือถูกสงสัยว่าเป็นผู้ติดเชื้อเอชไอวี จะต้องได้รับการปกป้องคุ้มครองจากการรังเกียจโดยลูกจ้างอื่นๆ สหภาพแรงงาน นายจ้าง และลูกค้า โดยต้องให้บุคคลเหล่านี้มีความรู้ความเข้าใจ เพื่อร่วมกันสร้างบรรยากาศในที่ทำงานให้มีความสมานฉันท์ เข้าใจ และไม่รังเกียจผู้ติดเชื้อ
- ลูกจ้างที่ติดเชื้อเอชไอวีต้องได้รับสวัสดิการต่างๆ เช่นเดียวกับลูกจ้างอื่นๆ
- การติดเชื้อเอชไอวีไม่เป็นอุปสรรคต่อการทำงาน แต่หากเจ็บป่วยด้วยอาการที่สัมพันธ์กับการติดเชื้อเอชไอวี เป็นอุปสรรคต่อการทำงาน ควรให้ผู้ติดเชื้อเปลี่ยนไปทำหน้าที่อื่นที่เหมาะสมกว่า
- การติดเชื้อเอชไอวีมิใช่สาเหตุที่ทำให้ต้องเลิกจ้าง เช่นเดียวกับการเจ็บป่วยด้วยโรคอื่นๆ ควรให้ลูกจ้างที่ติดเชื้อทำงานต่อไปได้ หรือปรับเปลี่ยนหน้าที่ให้เหมาะสม
- แม้จะมีการกำหนดมาตรการเพื่อปกป้องลูกจ้างที่ติดเชื้อมาก่อนข้างต้น แต่ผู้ติดเชื้อเองจะต้องมีความรับผิดชอบในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนที่จะไม่ทำให้เพื่อนร่วมงานมีความเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวี

ผลการตรวจแอนติบอดีกับการตั้งครรภ์

หากกำลังตั้งครรภ์ และทั้งสามีและภรรยากังวลว่าติดเชื้อเอชไอวีซึ่งจะมีผลกระทบต่อลูกในครรภ์ ควรจะตรวจแอนติบอดีเพื่อจะได้ทราบและปฏิบัติตนได้ถูกต้อง

การขอรับการตรวจหาการติดเชื้อเอชไอวี จะต้องได้รับคำปรึกษาทั้งก่อน และหลังการตรวจ และจะต้องเป็นไปด้วยความสมัครใจให้ตรวจ พร้อมทั้งเก็บ เป็นความลับ โดยจะต้องได้รับคำปรึกษาเกี่ยวกับผลลัพธ์ต่างๆที่จะเกิดขึ้นหาก ตรวจแล้วพบว่า มีผลบวก ทั้งผลลัพธ์ที่จะเกิดกับสามีและภรรยา รวมทั้งลูกใน ครรภ์ที่จะคลอดออกมา

ผู้หญิงที่ติดเชื้อเอชไอวีสามารถแพร่เชื้อไปสู่ลูกได้แม้ว่าแม่จะติดเชื้อ เอชไอวีในระยะใด ดังนั้น โอกาสที่ลูกจะติดเชื้อจากแม่จึงมีความแตกต่างกัน อาจจะน้อย (หากแม่ยังไม่มีการ) หรืออาจจะมาก (หากแม่มีการแล้ว) อัตรา การติดเชื้อจะอยู่ร้อยละ 12 ถึงกว่าร้อยละ 30

หญิงติดเชื้อที่ตั้งครรภ์ ควรต้องได้รับคำปรึกษาเกี่ยวกับทางเลือกว่าจะ ตั้งครรภ์ต่อไปหรือทำแท้ง (หากถูกต้องตามกฎหมาย) และคำปรึกษาเกี่ยวกับการ ลดความเสี่ยงของการแพร่เชื้อไปสู่ลูกโดยการใช้ยาเอชเอชทีชณะกำลังตั้ง ครรภ์ (ดูรายละเอียดในบทที่ 4)

การตั้งครรถ์ไม่มีผลทำให้แม่ที่ติดเชื้อเอชไอวีเกิดอาการของโรคเอดส์เร็วขึ้น

บทที่ 4

เมื่อติดเชื้อเอชไอวีและเป็นโรคเอดส์

การปฏิบัติตนเมื่อรู้ว่าติดเชื้อเอชไอวี

เมื่อรู้ว่าติดเชื้อเอชไอวีมักจะทำให้วิถีชีวิตเปลี่ยนแปลงไปมาก ผู้ติดเชื้ออาจมีความรู้สึกต่างๆ เช่น รู้สึกกลัว สูญเสีย เป็นทุกข์ ซึมเศร้า ต่อต้าน โกรธ กังวล แม้จะได้รับคำยืนยันจากแพทย์ว่าปัจจุบันมียาที่รักษาโรคเอดส์ที่มีประสิทธิภาพ หรือแม้การติดเชื้อเอชไอวีจะยังไม่มีผลใดๆต่อร่างกาย หรือแม้ว่าจะเตรียมตัวเตรียมใจมาดีเพียงใดก็ตาม สิ่งที่คุณติดเชื้อต้องการมากที่สุดคือ คำปรึกษาและกำลังใจ

ผู้ติดเชื้อส่วนใหญ่จะประสบปัญหาทางด้านจิตใจ มีความห่วงกังวลถึงอนาคตและความคาดหวังในชีวิตของตนเอง รวมทั้งความมั่นคงของหน้าที่การงานซึ่งจะต้องปรับเปลี่ยนหากเกิดการเจ็บป่วย

ผลกระทบต่อสุขภาพ

ผลกระทบของการติดเชื้อเอชไอวีต่อสุขภาพมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ ได้แก่ ระยะเวลาก่อนที่จะพบว่าติดเชื้อเอชไอวี การได้รับกำลังใจ และการได้รับการดูแลรักษาพยาบาลที่ดี

ทันทีหลังจากได้รับเชื้อไวรัสเอชไอวี บางคนอาจรู้สึกเหมือนเป็นไข้หวัด ต่อม้ำท่อน้ำเหลืองโต มีผื่นขึ้นที่ผิวหนัง หรือไอ หลังจากนั้นจะรู้สึกเหมือนสุขภาพสมบูรณ์เป็นปกติอีกหลายปี แม้ว่าจะติดเชื้อเอชไอวี ผู้ติด

คิดถึงสุขภาพเป็นอันดับแรก

ถ้าติดเชื้อเอชไอวี จะต้องคำนึงถึงการดูแลสุขภาพทางกายของตนเองเป็นอันดับแรก เพื่อลดโอกาสที่จะทำให้เกิดอาการของโรคเอดส์ โดยการ

- รับประทานอาหารที่มีประโยชน์
- ออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ
- หลีกเลี่ยงการดื่มของมึนเมา และเลิกสูบบุหรี่
- หลีกเลี่ยงความเครียด

เชื้อประมาณร้อยละ 50 จะเกิดอาการของโรคเอดส์โดยเชื้อมวยโอกาสต่างๆ หลังจากเริ่มติดเชื้อเอชไอวีแล้วนานกว่า 10 ปีขึ้นไป

แม้ว่ายาต้านไวรัสเอชไอวีจะมีราคาแพง แต่ก็สามารถยืดระยะเวลาที่จะเกิดอาการโรคเอดส์ ยืดอายุของผู้ติดเชื้อ และทำให้ผู้ติดเชื้อมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นหากใช้ยาป้องกันและรักษาอาการของโรคติดเชื้อฉวยโอกาสและเชื้อโรคอื่นๆ ที่จะเกิดกับผู้ติดเชื้อ เช่น วัณโรค การคัดกรองผู้ป่วยวัณโรคและค้นหาผู้ที่สัมผัสกับผู้ป่วยวัณโรคโดยการตรวจเสมหะจึงเหมาะสมสำหรับบุคคลในครอบครัวของผู้ติดเชื้อเอชไอวี

นอกเหนือจากการดูแลรักษาพยาบาลที่ดีแล้ว สิ่งสำคัญยิ่งอีกประการหนึ่งคือการได้รับความกำลังใจจากคนในครอบครัวและเพื่อน รวมทั้งการได้รับความปรึกษาที่ดีในหลายประเทศมีการรวมกลุ่มเพื่อให้กำลังใจผู้ติดเชื้อและผู้ป่วยเอดส์ซึ่งสามารถค้นหาข้อมูลกลุ่มเหล่านี้ได้จากอินเทอร์เน็ต

ผลกระทบต่อความสัมพันธ์ส่วนตัว

คู่อุปการของ ผู้ติดเชื้อเอชไอวี มักมีความทุกข์ต่อผลกระทบที่เกิดขึ้น เช่นเดียวกับผู้ติดเชื้อ แม้ว่าจะเป็นผลกระทบทางอ้อม หรือแม้ว่าจะรู้ว่าตนเองไม่ติดเชื้อก็ตาม เพราะมักจะมี ความกดดันและความรู้สึกที่คล้ายกัน คือรู้สึกเป็นทุกข์ สูญเสีย และโกรธ

การพูดคุยกันระหว่างคู่อุปการ กับผู้ติดเชื้อ และการได้รับความปรึกษาอย่างถูกต้อง เป็นเรื่องที่สำคัญที่จะ ทำให้ทั้งคู่ได้เข้าใจและปรับตนเองให้เข้ากับสิ่งที่จะต้องปฏิบัติ เช่น ปรับ

- หลีกเลี่ยงการติดเชื้อโรคทุกชนิดเท่าที่จะทำได้
- อย่าเสพยาเสพติด
- พบแพทย์อย่างสม่ำเสมอ

อย่าสิ้นหวัง

การรักษาคุณภาพชีวิตที่ดีมีความสำคัญเช่นเดียวกับการดูแลสุขภาพทางกาย มีแหล่งข้อมูล 2 แหล่งที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ และให้กำลังใจเพื่อให้ผู้ติดเชื้อ/ผู้ป่วยเอดส์สามารถอยู่ในสังคมได้ด้วยดีได้แก่

POZ Magazine

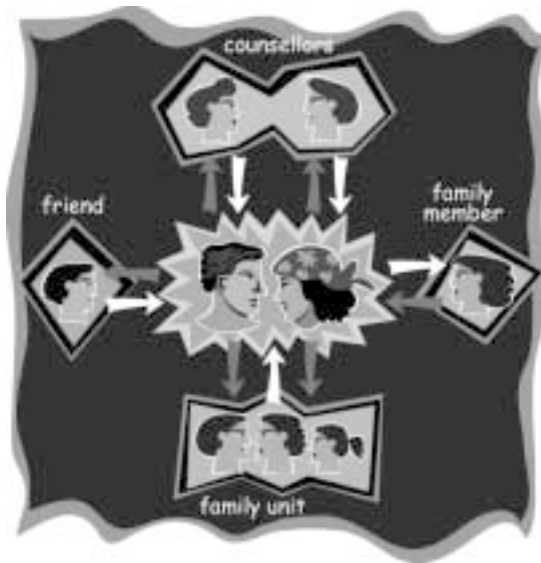
<http://www.thebody.com/poz/pozix.html>

Body Positive

<http://www.bodypositive.org.uk/homepage.html>

เปลี่ยนในเรื่องเพศสัมพันธ์เพื่อหยุดการแพร่เชื้อ การให้คำปรึกษาที่ดีต่อทั้งคู่จะ
เกิดผลดีต่อการดูแลสุขภาพทั้งทางร่างกายและจิตใจของทั้งคู่และผู้ติดต่อและผู้ครอง
แม้จะเป็นผู้ติดเชื้อ แต่ก็มีโอกาสที่จะสอนคนอื่นให้รู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ซึ่ง
หากทำให้คนอื่นได้เข้าใจ จะเป็นการลดการรังเกียจต่อผู้ติดเชื้อ อย่างไรก็ตาม
จะต้องพิจารณาให้ดีว่าจะเปิดเผยต่อใคร เพราะความไม่เข้าใจและการรังเกียจ
ผู้ติดเชื้อมีอยู่ทั่วไป ซึ่งอาจมีผลเสียต่อผู้ติดเชื้อเองหรือผู้ที่เรารัก การได้รับคำ
ปรึกษาที่ดีจะช่วยให้ตัดสินใจได้ว่าควรเปิดเผยต่อใคร การเข้าใจที่ผิดๆ การ
รังเกียจยังมีอยู่และอาจส่งผลกระทบต่อ การให้การปรึกษาโดยผู้เชี่ยวชาญ
สามารถช่วยเหลือได้ สมาชิกในครอบครัวเป็นแหล่งที่สำคัญสำหรับการดูแลสุขภาพ
และการสนับสนุนต่อผู้ติดเชื้อ วิธีการดูแลสุขภาพขึ้นอยู่กับระยะของการติดเชื้อการ
ให้การปรึกษาแก่สมาชิกของครอบครัวแบบคนเดียวหรือแบบกลุ่มครอบครัวมี
ความสำคัญมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อโรคกำเริบขึ้น

ผลกระทบต่อหน้าที่การงาน

ผลกระทบต่อหน้าที่การงานจะมีมากขึ้นน้อยแค่ไหนขึ้นอยู่กับสภาพร่างกาย
และจิตใจ และขึ้นอยู่กับว่าติดเชื้อเอชไอวีในระยะใด โดยทั่วไปผู้ติดเชื้อไม่ว่าจะ
มีอาการหรือไม่ก็ตามสามารถทำงานต่อไปได้ แต่เมื่อรู้ตัวว่าติดเชื้อ ผู้ติดเชื้อมัก

ต้องการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตซึ่งรวมถึงหน้าที่การงานด้วย

แม้ว่าผู้ติดเชื้อไม่จำเป็นต้องบอกนายจ้างหรือผู้ร่วมงานว่าตนเองติดเชื้อเอชไอวี แต่บางครั้งอาจมีสถานการณ์บังคับที่ทำให้ต้องบอก หากมีงานที่จำเป็นต้องเดินทาง เช่น เดินทางไปประเทศที่มีข้อกำหนดต้องแจ้งว่าติดเชื้อเอชไอวีหรือไม่ก่อนเข้าเมือง หรือบางประเทศกำหนดให้ต้องฉีดวัคซีนป้องกันโรคบางโรคในทางทฤษฎี วัคซีนมักจะมีเชื้อโรคที่ยังมีชีวิตอยู่แต่เป็นเชื้อที่อ่อนแอ ผู้ติดเชื้อเอชไอวีจึงต้องระมัดระวังเช่นกัน เนื่องจากระบบภูมิคุ้มกันต่อโรคต่างๆถูกเชื้อเอชไอวีทำลายไป ทางที่ดีที่สุดคือปรึกษาแพทย์เพื่อพิจารณาว่า จะมีความเสี่ยงจากการฉีดวัคซีนหรือมีทางเลือกอื่นๆ อีกหรือไม่

สิทธิในการปฏิบัติงานในฐานะเจ้าหน้าที่องค์การสหประชาชาติ

องค์การสหประชาชาติได้กำหนดให้เจ้าหน้าที่องค์การฯ ทุกคนมีสิทธิในการทำงานไม่ว่าจะติดเชื้อเอชไอวีหรือไม่ และเจ้าหน้าที่จะไม่ถูกให้ออกจากงานด้วยเหตุผลเพราะติดเชื้อเอชไอวี หากป่วยด้วยอาการของโรคเอดส์ อาจมีการเปลี่ยนหน้าที่เพื่อความเหมาะสม และเจ้าหน้าที่ที่ติดเชื้อจะได้รับสวัสดิการด้านการรักษาพยาบาลเช่นเดียวกับเจ้าหน้าที่องค์การฯ ที่เจ็บป่วยด้วยโรคร้ายแรงอื่นๆ

รายละเอียดของนโยบายการจ้างงานขององค์การสหประชาชาติ ปรากฏในส่วนแรกของหนังสือเล่มนี้ และโปรดดูรายละเอียดเพิ่มเติมในบทที่ 3

เชื้อเอชไอวีกับสุขภาพของคุณ

ขณะตั้งครรภ์

หากสามีหรือภรรยาคนใดคนหนึ่งติดเชื้อเอชไอวี หรือติดทั้งคู่ และภรรยากำลังตั้งครรภ์ ทั้งคู่จำเป็นต้องปรึกษาแพทย์และพบผู้ให้คำปรึกษา รวมทั้งจำเป็นต้องได้รับการดูแลรักษาพยาบาลตั้งแต่เริ่มตั้งครรภ์

วิธีการรักษาผู้ติดเชื้อเอชไอวีก่อนตั้งครรภ์และภายหลังตั้งครรภ์ ไม่แตกต่างกัน หากตัดสินใจตั้งครรภ์ต่อไป ก็ควรต้องปรึกษาแพทย์ว่าจะป้องกันการแพร่เชื้อไปสู่ลูกในครรภ์ได้อย่างไร โอกาสที่เชื้อเอชไอวีจะติดต่อจากแม่สู่ลูกได้ในช่วงก่อนคลอด และกำลังคลอดมีประมาณร้อยละ 15-25 ในประเทศที่พัฒนาแล้ว และร้อยละ 25-45 ในประเทศกำลังพัฒนา การรักษาด้วยยาซิโดวูดีนหรือยาเอแซททีหรือยาต้านไวรัส และไม่เลี้ยงลูกด้วยนมแม่ จะช่วยลดอัตราเสี่ยงต่อการแพร่เชื้อเอชไอวีจากแม่สู่ลูกได้มาก

แม้ว่ากำลังตั้งครรภ์ ก็ควรใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้งที่มีเพศสัมพันธ์ เพื่อหลีกเลี่ยงการติดเชื้อโรคอื่นๆ และป้องกันการแพร่เชื้อเอชไอวี และแม้ว่าสามีติดเชื้อ ก็ควรใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้ง หลังจากคลอดควรให้ลูกได้ตรวจว่าติดเชื้อหรือไม่ แม้ว่าจะได้รับยาเอแซทที และ/หรือยาอื่นๆ ในขณะตั้งครรภ์แล้วก็ตาม นอกจากนี้ ยังควรปรึกษาแพทย์เกี่ยวกับการดูแลเด็กเป็นพิเศษอีกด้วย

การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่

โดยทั่วไป นมแม่ดีที่สุดที่จะใช้เลี้ยงลูก แต่หากแม่ติดเชื้อเอชไอวี ควรหลีกเลี่ยงการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ เพื่อลดความเสี่ยงต่อการแพร่เชื้อเอชไอวีจากแม่สู่ลูก การเลี้ยงลูกด้วยอาหารอย่างอื่นจึงอาจจะดีกว่าการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และการเลี้ยงลูกด้วยอาหารอย่างอื่นควรจะทำให้ลูกมีความเสี่ยงต่อการป่วยหรือตายน้อยกว่าความเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวีจากแม่หากเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ มิฉะนั้น จะไม่มีประโยชน์อะไรที่จะเลี้ยงลูกด้วยอาหารอื่นๆ ทดแทนการเลี้ยงด้วยนมแม่ ข้อเสนอแนะจากโครงการโรคเอดส์แห่งสหประชาชาติ กองทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ และองค์การอนามัยโลก มีดังนี้

- การเลี้ยงลูกด้วยอาหารทดแทนนมแม่ ต้องให้ลูกได้รับสารอาหารครบถ้วนมากที่สุดเท่าที่จะทำได้
- อาหารทดแทนนมแม่ จะต้องสะอาดและหลีกเลี่ยงการปนเปื้อนของเชื้อแบคทีเรียโดยการใช้น้ำสะอาดและทำให้สุก

- อาหารทดแทนนมแม่ต้องอยู่ในเป็นอาหารที่ครอบครัวสามารถหามาได้อย่างเพียงพอ
- ต้องมีการคุมกำเนิดเพราะแม่ที่ไม่ได้ให้นมลูกจะตั้งครรภ์ได้เร็วกว่าแม่ที่ให้นมลูก

การให้ภูมิคุ้มกันแก่เด็ก

พ่อแม่บางคนอาจกังวลว่าลูกจะได้รับผลเสียมากกว่าผลดีในการฉีดวัคซีนป้องกันโรคให้ลูก ดังนั้น องค์การอนามัยโลก และกองทุนช่วยเหลือเด็กแห่งสหประชาชาติจึงได้จัดทำแนวทางในเรื่องนี้ไว้ว่า เด็กติดเชื้อเอชไอวีควรได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคคอตีบ บาดทะยัก และไอกรน (ด้วยวัคซีนดีพีที) โรคโปลิโอ (ด้วยวัคซีนโอพีวี หรือไอพีวี) และโรคหัด (ด้วยวัคซีนโรคหัด) ตามมาตรฐาน เด็กที่ติดเชื้อเอชไอวีหรือสงสัยว่าจะติดเชื้อเอชไอวีมีความเสี่ยงมากต่อการติดเชื้อโรคหัดรุนแรงเด็กกลุ่มนี้จะต้องได้รับวัคซีนโรคหัดเป็นกรณีพิเศษหลังจากมีอายุ 6 เดือนทันที และได้รับอีกครั้งเมื่ออายุได้ 9 เดือนเหมือนปกติ

พ่อแม่ของเด็กติดเชื้อมักจะเป็นผู้ติดเชื้อและมีโอกาสที่จะติดเชื้อวัณโรคมากกว่าปกติ จึงควรป้องกันวัณโรคในเด็กที่ยังไม่มีอาการของโรคเอดส์ด้วยการฉีดวัคซีนบีซีจีแต่เนิ่นๆ แต่หากเด็กมีอาการของโรคเอดส์แล้ว ก็ไม่ควรได้รับวัคซีนบีซีจีหรือวัคซีนป้องกันไข้เหลือง

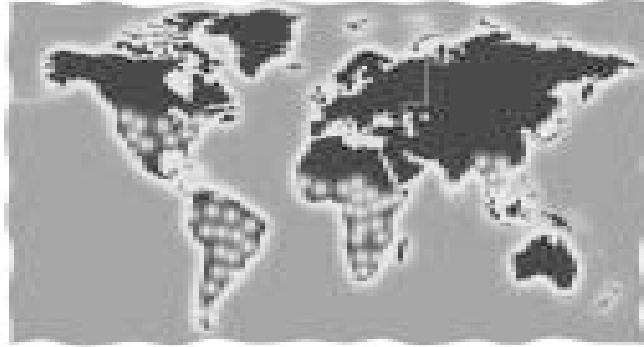
บทที่ 5

สถานการณ์การระบาดของเชื้อเอชไอวี และโรคเอดส์ทั่วโลก

เมื่อสิ้นปี พ.ศ. 2541 (ค.ศ. 1998) โครงการโรคเอดส์แห่งสหประชาชาติ และองค์การอนามัยโลกได้ประมาณการณ์ว่ามีจำนวนผู้ติดเชื้อ/ผู้ป่วยเอดส์ทั่วโลกจำนวน 33.4 ล้านคนโดยส่วนใหญ่ไม่ทราบว่าตนเองติดเชื้อเอชไอวี ในปัจจุบันยังไม่สามารถหยุดยั้งการแพร่ระบาดของโรคเอดส์ได้ อาจกล่าวได้ว่าในปี พ.ศ. 2541 (ค.ศ. 1998) ทุกประเทศมีผู้ติดเชื้อเอชไอวีรายใหม่เกิดขึ้น และในหลายประเทศไม่สามารถควบคุมการระบาดได้

ผู้ติดเชื้อเอชไอวีมากกว่าร้อยละ 95 อยู่ในประเทศกำลังพัฒนาซึ่งพบว่าโรคเอดส์เป็นสาเหตุทำให้คนเสียชีวิตมากถึงร้อยละ 95 ของจำนวนผู้เสียชีวิตทั้งหมด ผู้เสียชีวิตส่วนใหญ่เป็นคนที่หนุ่มสาวซึ่งอยู่ในวัยทำงานและวัยที่จะมีลูกจำนวนผู้เสียชีวิตที่สูงมากทำให้เกิดภาวะวิกฤตในหลายประเทศ โรคเอดส์ส่งผลกระทบต่ออย่างชัดเจนต่อการพัฒนาประเทศ ไม่ว่าจะเป็นผลกระทบจากปัญหาเด็กติดเชื้อ ปัญหาอายุขัยโดยเฉลี่ยของประชากรที่ลดลง ปัญหาการะค้ำรักษาพยาบาลผู้ป่วยที่เพิ่มขึ้นมาก ปัญหาจำนวนเด็กกำพร้าที่เพิ่มมากขึ้น หรือปัญหาที่ทำให้เกิดผลเสียหายต่อภาคธุรกิจ

จากการคาดประมาณจำนวนผู้ติดเชื้อเอชไอวีดังกล่าวข้างต้น พบว่า ในปีพ.ศ. 2541 (ค.ศ. 1998) ในแต่ละนาที ทั่วโลกโดยเฉลี่ยจะมีทั้งผู้ใหญ่และเด็กติดเชื้อเอชไอวี 11 คน หรือมีผู้ติดเชื้อเอชไอวีรายใหม่ตลอดทั้งปีทั่วโลกจำนวนประมาณ 6 ล้าน จำนวน 1 ใน 10 ของผู้ติดเชื้อเอชไอวีรายใหม่ทั้งหมดมีอายุต่ำกว่า 15 ปี จึงทำให้มีเด็กติดเชื้อเอชไอวีสูงถึง 1.2 ล้านคนโดยประมาณ ซึ่งเชื่อว่าส่วนใหญ่ติดเชื้อจากแม่ก่อนคลอดและขณะกำลังคลอดหรือจากการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่

โซนที่มีการระบาดของเชื้อเอชไอวีและโรคเอดส์อย่างรุนแรงทั่วโลก

ถึงแม้ว่าจะสามารถลดจำนวนการติดเชื้อเอชไอวีจากแม่สู่ลูกได้โดยการให้ยาต้านไวรัสแก่แม่ที่ติดเชื้อในขณะที่ตั้งครรภ์ หรือการส่งเสริมให้งดการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ที่ติดเชื้อ แต่การป้องกันการติดเชื้อในหญิงวัยรุ่นยังเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดในการควบคุมโรคเอดส์ เพราะเป็นด่านแรกที่จะป้องกันการติดเชื้อเอชไอวีในเด็ก อย่างไรก็ตาม จากข้อมูลการระบาดของโรคเอดส์ทั่วโลก พบว่าแนวโน้มที่ผู้หญิงจะติดเชื้อเอชไอวีมีเพิ่มมากขึ้นจนเกือบเท่าผู้ชาย โดยในปี พ.ศ. 2540 (ค.ศ. 1997) คาดว่าผู้ติดเชื้อ/ผู้ป่วยเอดส์ทั่วโลกเป็นผู้หญิงประมาณร้อยละ 41 แต่ในปีพ.ศ. 2541 (ค.ศ. 1998) เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 43 ของผู้ติดเชื้อ/ผู้ป่วยทั้งหมดที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปี ขณะนี้ยังไม่มีข้อบ่งชี้ใดๆที่จะแสดงว่าจำนวนผู้ติดเชื้อ/ผู้ป่วยเอดส์ที่เป็นผู้หญิงจะลดน้อยลงและกลับไปน้อยกว่าผู้ชายเหมือนเมื่อโรคเอดส์เริ่มระบาด ตั้งแต่เริ่มระบาดประมาณ 20 ปีมาแล้ว จนถึงขณะนี้ มีผู้ติดเชื้อเอชไอวีประมาณ 47 ล้านคนแล้ว แม้ว่าเชื้อไวรัสต้องใช้เวลานานมากกว่า 10 ปี จึงจะทำให้เกิดอาการของโรคเอดส์ แต่โรคเอดส์ก็ได้ทำลายชีวิตคนไปแล้วประมาณ 14 ล้านคนทั้งผู้ใหญ่และเด็ก โดยคาดประมาณว่าในจำนวนนี้ ผู้ป่วยโรคเอดส์ได้เสียชีวิตไปในระหว่างปี พ.ศ. 2541 (ค.ศ. 1998) ประมาณ 2.5 ล้านคน ซึ่งเป็นจำนวนที่เสียชีวิตต่อปีสูงกว่าปีก่อนๆ

ดูข้อมูลการระบาดของเชื้อเอชไอวีและโรคเอดส์ทั่วโลกจำแนกเป็นรายภูมิภาคและปัจจัยต่างๆ ที่ทำให้เกิดการระบาดได้ที่เว็บไซต์ของโครงการโรคเอดส์แห่งสหประชาชาติ
<http://www.unaids.org>

สถิติและลักษณะเฉพาะของการแพร่ระบาดของเชื้อเอชไอวี/เอดส์ในแต่ละภูมิภาค 5.45

ภูมิภาค	ช่วงปีที่เริ่มระบาด	จำนวนผู้ใหญ่และเด็กที่ติดเชื้อเอชไอวี	จำนวนผู้ใหญ่และเด็กที่ติดเชื้อเอชไอวีในปี พ.ศ. 2541	อัตราการติดเชื้อเอชไอวี *	ร้อยละของผู้ใหญ่ที่เป็นผู้ติดเชื้อเอชไอวี	ช่องทางการแพร่ระบาดของเชื้อเอชไอวี
แอฟริกาบริเวณใต้ทะเลทราย	ปลายทศวรรษที่ 70 ถึงต้นทศวรรษที่ 80	29.4 ล้าน	3.5 ล้าน	8.8%	58%	รักต่างเพศ
แอฟริกาเหนือ และตะวันออกกลาง	ปลายทศวรรษที่ 80	550,000	83,000	0.3%	55%	รักต่างเพศ ฉีดยาเสพติด
เอเชียใต้ และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้	ปลายทศวรรษที่ 80	6.0 ล้าน	700,000	0.6%	36%	รักต่างเพศ ฉีดยาเสพติด
เอเชียตะวันออก และแปซิฟิก	ปลายทศวรรษที่ 80	1.2 ล้าน	270,000	0.1%	24%	ฉีดยาเสพติด รักต่างเพศ ชายรักรักชาย
ลาตินอเมริกา	ปลายทศวรรษที่ 70 ต้นทศวรรษที่ 80	1.5 ล้าน	150,000	0.6%	30%	ชายรักรักชาย ฉีดยาเสพติด รักต่างเพศ
แคริบเบียน	ปลายทศวรรษที่ 70 ต้นทศวรรษที่ 80	440,000	60,000	2.4%	50%	รักต่างเพศ ชายรักรักชาย
ยุโรปตะวันออก และเอเชียกลาง	ต้นทศวรรษที่ 90	1.2 ล้าน	250,000	0.6%	27%	ฉีดยาเสพติด
ยุโรปตะวันตก	ปลายทศวรรษที่ 70 ต้นทศวรรษที่ 80	570,000	30,000	0.3%	25%	ชายรักรักชาย ฉีดยาเสพติด
อเมริกาเหนือ	ปลายทศวรรษที่ 70 ต้นทศวรรษที่ 80	980,000	45,000	0.6%	20%	ชายรักรักชาย ฉีดยาเสพติด รักต่างเพศ
ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์	ปลายทศวรรษที่ 70 ต้นทศวรรษที่ 80	15,000	500	0.1%	7%	ชายรักรักชาย
รวม		42 ล้าน	5 ล้าน	1.2%	50%	

* เป็นสัดส่วนของจำนวนผู้ใหญ่ (อายุระหว่าง 15-49 ปี) ที่ติดเชื้อเอชไอวีในปีพ.ศ. 2545 (ค.ศ. 2002) ต่อจำนวนประชากรในปี พ.ศ. 2524 (ค.ศ. 2001)

บทที่ 6

องค์การสหประชาชาติกับการแก้ไข ปัญหาการระบาดของเชื้อเอชไอวี และโรคเอดส์

ปัญหาการระบาดของเชื้อเอชไอวีโรคเอดส์มีความซับซ้อนและมีผลกระทบในระยะยาว จึงต้องเร่งรีบดำเนินการแก้ไข โดยมุ่งเน้นไปที่การป้องกันการติดเชื้อและการดูแลรักษาผู้ป่วยเอดส์ รวมทั้งตระหนักถึงผลกระทบต่างๆ ที่เกิดจากปัญหาที่เกี่ยวข้องกับโรคเอดส์ทั้งปัญหาด้านเศรษฐกิจและสังคม ปัจจุบันกล่าวได้ว่าเป็นปัญหาหรือประเด็นการพัฒนาที่สำคัญประการหนึ่ง

โครงการโรคเอดส์แห่งสหประชาชาติ (ซึ่งมีคำย่อว่ายูเอ็นเอดส์) ตั้งขึ้นเมื่อเดือนมกราคม พ.ศ. 2539 (ค.ศ. 1996) เพื่อทำหน้าที่แก้ไขปัญหาการระบาดของเชื้อเอชไอวีและโรคเอดส์ โดยมีหน่วยงานต่างๆ ในสังกัดองค์การสหประชาชาติร่วมดำเนินการได้แก่ กองทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (ยูนิเซฟ) โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (ยูเอ็นดีพี) กองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติ (ยูเอ็นเอฟพีเอ) สำนักงานควบคุมยาและป้องกันอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (ยูเอ็นดีซีพี หรือเปลี่ยนใหม่เป็นโอดีซีซีพี) องค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรม

ภารกิจของโครงการโรคเอดส์แห่งสหประชาชาติ (ยูเอ็นเอดส์)

โครงการโรคเอดส์แห่งสหประชาชาติทำหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุนการป้องกันและแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของเชื้อเอชไอวีและโรคเอดส์ในประเทศต่างๆ ทั่วโลก รวมทั้งสนับสนุนด้านการดูแลรักษาผู้ป่วยโรคเอดส์ และการลดความเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวีและนำไปสู่อาการของโรคเอดส์ของแต่ละบุคคล และชุมชน ตลอดจนบรรเทา ความรุนแรงของผลกระทบต่างๆ ที่เกิดจากการระบาดของเชื้อเอชไอวีและโรคเอดส์

แห่งสหประชาชาติ (ยูเนสโก) องค์การอนามัยโลก (ดับเบิลยูเอชโอ) ธนาคารโลก และองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ไอแอลโอ)

หน่วยงานเหล่านี้ จะระดมความร่วมมือและความชำนาญภายใต้ภารกิจของแต่ละองค์กร ซึ่งครอบคลุมทั้งด้านการศึกษา การพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจ รวมทั้งภาวะอนามัยเจริญพันธุ์ของผู้หญิง โดยการวางแผนและดำเนินการร่วมกับโครงการโรคเอดส์แห่งสหประชาชาติ อันเป็นการใช้ทรัพยากรขององค์การสหประชาชาติที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการสนับสนุนประเทศต่างๆ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเอดส์

หลักการทำงาน

- เสริมสร้างศักยภาพของประเทศต่างๆ ในการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อเอชไอวีและโรคเอดส์ และการดูแลรักษาผู้ติดเชื้อ/ผู้ป่วยเอดส์ รวมทั้งลดผลกระทบของโรคเอดส์ในด้านต่างๆ
- สนับสนุนให้ประเทศต่างๆ กำหนดนโยบาย กลวิธี และวิธีการป้องกันและแก้ไขปัญหาเอดส์อย่างเหมาะสมตามหลักวิชาการ
- ส่งเสริมให้มีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างของสังคมเพื่อลดความเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวีในกลุ่มต่างๆ ได้แก่ กลุ่มหญิงวัยรุ่น กลุ่มผู้ย้ายถิ่น กลุ่มผู้ใช้ยาเสพติด ชนกลุ่มน้อย และประชากรกลุ่มเสี่ยงอื่นๆ
- สนับสนุนการสร้างบรรยากาศด้านสังคม การเมือง และกฎหมาย เพื่อส่งเสริมให้ทุกคนมีความรับผิดชอบต่อตนเอง และผู้อื่นเพื่อป้องกันการติดเชื้อเอชไอวี
- ส่งเสริมให้ทุกคนเคารพสิทธิมนุษยชนของผู้ติดเชื้อ/ผู้ป่วยเอดส์ ซึ่งประกอบด้วยสิทธิในด้านต่างๆ คือ สิทธิที่จะไม่ถูกรังเกียจแปลกแยก และไม่ถือว่าเป็นตราบาปของสังคม สิทธิในการรับบริการรักษาพยาบาลเช่นเดียวกับโรคอื่นๆ สิทธิในการเดินทางสิทธิในความเป็นส่วนตัว สิทธิในความเป็นอิสระจากการถูกล่วงละเมิดทางเพศ และสิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และวิธีการป้องกันการติดเชื้อ
- ใช้หลักการการมีส่วนร่วมและการเป็นพันธมิตรร่วมกัน
- ในระดับประเทศ ต้องมีการวางแผนยุทธศาสตร์ในการดำเนินงาน มี

- การดำเนินงานตามแผน และมีการประสานงานร่วมมือกันจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาเอ็ดส์ โดยมีหน่วยงานภายนอกให้การสนับสนุน เช่น โครงการโรคเอดส์แห่งสหประชาชาติ
- ต้องประสานความร่วมมือในการดำเนินการ แต่ไม่ซ้ำซ้อนกัน โดยโครงการโรคเอดส์แห่งสหประชาชาติอาจช่วยเหลือหรือสนับสนุนในการปฏิบัติงานหรือการศึกษาวิจัย

ผลกระทบในระดับโลกและระดับท้องถิ่น

ในระดับโลก โครงการโรคเอดส์แห่งสหประชาชาติ เป็นโครงการร่วมระหว่างหน่วยงานในสังกัดองค์การสหประชาชาติ 8 หน่วยงานดังกล่าวซึ่งรับผิดชอบการพัฒนาและการวิจัยในเชิงนโยบาย สนับสนุนวิชาการ ส่งเสริมและประสานงานเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาเอ็ดส์ หน่วยงานเหล่านี้จะประสานงานทุกด้านที่เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาเอ็ดส์ พร้อมทั้งดำเนินการร่วมกันภายใต้แผนนโยบายและกลวิธีของโครงการโรคเอดส์แห่งสหประชาชาติ

ในระดับประเทศ โครงการโรคเอดส์แห่งสหประชาชาติเป็นจุดประสานงานของกิจกรรมต่างๆ ที่สนับสนุนการป้องกันและแก้ไขปัญหาเอ็ดส์ ซึ่งดำเนินการโดยหน่วยงานในสังกัดองค์การสหประชาชาติ 8 หน่วยงานที่ตั้งอยู่ในประเทศต่างๆ โดยสนับสนุนทั้งด้านวิชาการ และทรัพยากร ในประเทศที่มีหน่วยงานหรือองค์กรเหล่านี้ตั้งอยู่ไม่ว่าจะบางองค์กรหรือครบทุกองค์กร มีการทำงานประจำในรูปแบบของคณะทำงานพิเศษด้านเอ็ดส์ขององค์การสหประชาชาติ ซึ่งจะร่วมกันวางแผน และดำเนินการ รวมทั้งประเมินผลการดำเนินงานตามกิจกรรมต่างๆ เจ้าหน้าที่องค์การสหประชาชาติที่ติดเชื้อเอชไอวี จะได้รับการสนับสนุนให้ร่วมเป็นคณะทำงานนี้ด้วย เพื่อจะได้เสนอแนะแนวคิดทั้งทางด้านวิชาการและประสบการณ์ซึ่งเป็นการช่วยให้เจ้าหน้าที่อื่นๆ ได้เข้าใจและเห็นใจผู้ติดเชื้อ

นอกจากนี้ โครงการโรคเอดส์แห่งสหประชาชาติยังได้กำหนดให้มีเจ้าหน้าที่ทำงานในตำแหน่งที่ปรึกษาโครงการโรคเอดส์ประจำประเทศในบางประเทศ เพื่อทำหน้าที่สนับสนุนการทำงานของคณะทำงานพิเศษด้านเอ็ดส์ของ

องค์การสหประชาชาติ และประสานความร่วมมือกับประเทศนั้นๆ รวมทั้งสนับสนุนด้านวิชาการด้วย

ผู้ร่วมงานที่สำคัญในระดับชาติได้แก่รัฐบาล (ทั้งนักการเมืองและข้าราชการประจำที่เกี่ยวข้องจากกระทรวงต่างๆ) ผู้ประสานงานของชุมชนองค์กรพัฒนาเอกชน ภาคธุรกิจเอกชน นักวิชาการ สถาบันวิจัย และสถาบันทางศาสนา สถาบันด้านสังคมและวัฒนธรรม รวมทั้งผู้ติดเชื้อ/ผู้ป่วยเอดส์

โครงการโรคเอดส์แห่งสหประชาชาติยังให้การสนับสนุนการวิจัยเพื่อพัฒนาเครื่องมือและวิธีการใหม่ๆที่จะนำมาใช้เพื่อทำให้การติดเชื้อเอชไอวีและโรคเอดส์ลดลง และส่งเสริมให้ผู้ติดเชื้อ/ผู้ป่วยเอดส์มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เช่น การพัฒนาวัคซีน การพัฒนายาฆ่าเชื้อที่ใช้ทำในช่องคลอด วิธีการลดการติดเชื้อเอชไอวีจากแม่สู่ลูก และการพัฒนาวิธีการป้องกันและรักษาผู้ติดเชื้อ/ผู้ป่วยเอดส์

บทที่ 7

ประกาศฉุกเฉินเรื่องการรักษาเพื่อ ป้องกันการติดเชื้อเอชไอวี

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้เจ้าหน้าที่องค์การสหประชาชาติที่ปฏิบัติงานในประเทศไทย พร้อมทั้งบุคคลที่อยู่ในความดูแลมีความมั่นใจว่า หากถูกเข็มฉีดยา หรือประสบอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงาน หรืออุบัติเหตุอื่นๆ ที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวี จะได้รับการรักษาเพื่อป้องกันการติดเชื้อเอชไอวีอย่างทันด่วน
2. การรักษาเพื่อป้องกันการติดเชื้อเอชไอวี เป็นบริการด้านการแพทย์ฉุกเฉินที่จัดไว้สำหรับบุคคลที่สัมผัสเชื้อไวรัสเอชไอวี

ผู้มีสิทธิในการรับบริการ

3. บุคคลที่มีสิทธิในการรับบริการการรักษาเพื่อป้องกันการติดเชื้อเอชไอวี ได้แก่เจ้าหน้าที่องค์การสหประชาชาติในทุกระบบและบุคคลที่อยู่ในความดูแล ซึ่งได้ปฏิบัติตามกฎระเบียบและนโยบายด้านบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับโรคเอดส์ขององค์การสหประชาชาติ
4. ชุดเวชภัณฑ์สำหรับการรักษาเพื่อป้องกันการติดเชื้อเอชไอวี ถูกจัดเตรียมพร้อมไว้สำหรับเหตุการณ์ฉุกเฉินที่เจ้าหน้าที่องค์การสหประชาชาติและ/หรือบุคคลที่อยู่ในความดูแลทุกวัยอาจประสบ ได้แก่ ถูกเข็มฉีดยา หรือเกิดอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงานหรืออุบัติเหตุอื่นๆ ที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวี
5. ไม่อนุญาตให้บุคคลต่อไปนี้นำชุดเวชภัณฑ์สำหรับการรักษาเพื่อป้องกันการติดเชื้อเอชไอวี
  - ก) ผู้ติดเชื้อเอชไอวีอยู่แล้ว
  - ข) ผู้ที่สัมผัสกับเชื้อเอชไอวีเพราะพฤติกรรมส่วนตัวที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวี

เหตุฉุกเฉิน และการเตรียมความพร้อม

6. เจ้าหน้าที่องค์การสหประชาชาติ และ/หรือบุคคลอื่นที่อยู่ในความดูแลที่อาจสัมผัสกับเชื้อเอชไอวีจะต้องรายงานเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทันทีต่อนายแพทย์สุรชัย วิจารณ์กัยกิจ เบอร์โทร. 02-288 1353 หรือ 01-832 9279 ในกรณีที่ติดต่อนายแพทย์สุรชัย ไม่ได้ ให้รายงานต่อนายแพทย์ชัยยศ คุณานุสนธิ์ เบอร์โทร. 02-288 1476 หรือ 01-832 2468

7. ชุดเวชภัณฑ์สำหรับการรักษาเพื่อป้องกันการติดเชื้อเอชไอวี ถูกจัดเตรียมพร้อมไว้ตลอดเวลา โดยสามารถติดต่อสอบถามได้จากบุคคลดังต่อไปนี้

สถานที่	สำนักงานและที่อยู่	บุคคลที่ติดต่อ	โทร.สำนักงาน	โทร.มือถือ
กรุงเทพมหานคร	หน่วยแพทย์ ชั้น 4 อาคารองค์การสหประชาชาติ ถ.ราชดำเนินนอก กทม. 10200	นพ.สุรชัย วิจารณ์กัยกิจ หรือ	02-288-1353	01-832-9279
		นพ.ชัยยศ คุณานุสนธิ์	02-288-1476	01-832-2468
กาญจนบุรี	สำนักงานภาคสนาม UNHCR 256 ถ.แสงชูโต ต.ปากเพรียว อ.เมือง จ.กาญจนบุรี 71000	ฟรานซ์ เลา	034-622-913	01-859-5741
แม่ฮ่องสอน	สำนักงานภาคสนาม UNHCR 9/1 ถ.ขุนลุมประภาส ซอย 3 ต.จองคำ อ.เมือง จ.แม่ฮ่องสอน 58000	ริอานนาวาดี	053-611-197	01-919-0182
แม่สอด	สำนักงานภาคสนาม UNHCR 34/5 ถ.แม่สอด-แม่ดาว อ.แม่สอด จ.ตาก 63110	เพ็ญเร วิเนท	055-535-636	01-909-9753
ขอนแก่น	สำนักงานประสานงาน UNICEF สถาบันวิจัยและพัฒนา ภายในมหาวิทยาลัยขอนแก่น อ.เมือง จ.ขอนแก่น 40002	วีรวรรณ วาทีนันท์	043-362-078	01-717-3787
เชียงใหม่	สำนักงาน UNICEF สถาบันวิชาการนานาชาติ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ถ.ห้วยแก้ว อ.เมือง จ.เชียงใหม่ 50200	เพ็ญศิริ นิติมานพ	053-868-334	01-724-4481
เชียงราย	สำนักงานภาคสนาม ILO 135/10 หมู่ 4 หมู่บ้านเชียงราย คันทรียิม บ้านป่าจิว ต.รอบเวียง อ.เมือง จ.เชียงราย 57000	ปรุจจิต พนาวัฒน์วงศ์	053-716-405 053-758-162	01-601-0311

8. โรงพยาบาลประจำจังหวัด และโรงพยาบาลสังกัดมหาวิทยาลัยทุกแห่งทั่วประเทศมีชุดเวชภัณฑ์สำหรับการรักษาเพื่อป้องกันการติดเชื้อเอชไอวี

9. หัวหน้าหน่วยงานทุกคนต้องแจ้งให้เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานทราบทั่วกันในเรื่องการรักษาเพื่อป้องกันการติดเชื้อเอชไอวี และชุดเวชภัณฑ์ฯ รวมทั้งประกาศฉบับนี้

10. หน่วยแพทย์จะรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการรักษาเพื่อป้องกันการติดเชื้อเอชไอวี และชุดเวชภัณฑ์ฯ ในที่ต่างๆ พร้อมวันหมดอายุ แล้วแจ้งหัวหน้าหน่วยทุกคนทั่วประเทศได้ทราบ หากชุดเวชภัณฑ์หมดอายุ จะได้รับทดแทนทันทีและเมื่อได้รับชุดใหม่ จะต้องทำลายชุดเก่าที่หมดอายุแล้วทันที

11. หลังทำการรักษา แพทย์จะต้องแจ้งไปยังศูนย์บริการทางการแพทย์ขององค์การอนามัยโลกที่นครเจนีวา เพื่อขอรับชุดเวชภัณฑ์ฯ ทดแทนทันที โดยจะต้องระบุรายละเอียดดังนี้

ก) วิธีการใช้ชุดเวชภัณฑ์ฯ สถานที่เกิดเหตุ

ข) สถานที่ที่ใช้ชุดเวชภัณฑ์ฯ

ค) จำนวนชุดเวชภัณฑ์ฯ ที่ใช้ไป

ง) เหตุผลที่ต้องใช้ชุดเวชภัณฑ์ฯ (ได้แก่ ถูกข่มขืน หรืออุบัติเหตุจากการปฏิบัติงาน)

วิธีการใช้ชุดเวชภัณฑ์ฯ

12. ในกรณีที่เกิดเหตุใกล้กับสำนักงานภาคสนาม คนใช้จะได้รับชุดเวชภัณฑ์จากสำนักงานนั้นๆ พร้อมคำปรึกษาจากแพทย์ซึ่งจะแนะนำวิธีใช้เวชภัณฑ์ฯ ที่อยู่ในชุด หากแพทย์ในภาคสนามไม่มั่นใจที่จะทำการรักษาคนใช้ หรือสถานที่เกิดเหตุอยู่ไกลจากสำนักงานที่มีชุดเวชภัณฑ์ฯ คนใช้จะต้องไปโรงพยาบาลที่แพทย์ขององค์การฯ แนะนำ

13. ก่อนทำการรักษา แพทย์จะต้องได้รับการยินยอมจากคนใช้ก่อน (ในกรณีที่คนใช้อายุต่ำกว่า 18 ปี พ่อแม่หรือผู้ปกครองตามกฎหมายจะต้องให้การยินยอม) และต้องใช้ชุดเวชภัณฑ์ฯ ภายใน 2 ชั่วโมง หรือไม่เกิน 72 ชั่วโมงหลังจากคนใช้ได้สัมผัสกับเชื้อเอชไอวี

14. เอกสารวิธีใช้ชุดเวชภัณฑ์ฯ อยู่ในชุดเวชภัณฑ์ฯ

15. ในกรณีที่แพทย์แนะนำให้ส่งตัวคนไข้เข้ารับการรักษาในกรุงเทพฯ หรือสถานบริการด้านการแพทย์แห่งอื่นๆ หัวหน้าหน่วยหรือเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบจะต้องส่งตัวคนไข้ไป พร้อมทั้งอนุมัติให้เบิกจ่ายค่าเดินทางและให้ความร่วมมือกับแพทย์

16. แพทย์ที่ดูแลคนไข้จะต้องส่งเวชระเบียนของคนไข้ไปยังหน่วยแพทย์องค์การสหประชาชาติ โดยระบุรายละเอียดเกี่ยวกับสถานการณ์ ผลการวินิจฉัยและการให้การรักษา

17. หัวหน้าหน่วยจะต้องเก็บข้อมูลและเอกสารทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับผู้สัมผัสใกล้ชิดกับเชื้อเอชไอวีจากการถูกข่มขืนหรืออุบัติเหตุจากการปฏิบัติงาน หรืออุบัติเหตุอื่นๆ ไว้เป็นความลับอย่างเคร่งครัด แพทย์ที่รับผิดชอบต้องสร้างความเชื่อมั่นให้คนไข้ว่าเรื่องส่วนตัวและความลับของคนไข้จะไม่มีใครทราบ นอกจากนี้หัวหน้าหรือรองหัวหน้าหน่วยความมั่นคงและปลอดภัยขององค์การอาจรับทราบข้อมูลจากการประสานงานกับฝ่ายแพทย์ด้วย

18. หัวหน้าหรือรองหัวหน้าของหน่วยความมั่นคงและปลอดภัยขององค์การฯ อาจจะช่วยประสานงานกับตำรวจดำเนินการฟ้องร้องคดี และติดตามความคืบหน้าของคดี

หมายเหตุ ข้อมูลในประกาศฉุกเฉินฉบับนี้ อาจมีการเพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลง

คำอธิบายศัพท์

AIDS (acquired immunodeficiency syndrome) — อาการขั้นสุดท้ายและรุนแรงที่สุดของโรคที่สัมพันธ์กับการติดเชื้อไวรัสเอชไอวี

Antibodies — โมเลกุลในเม็ดเลือดที่เกี่ยวข้องกับภูมิคุ้มกันที่เรียกว่าอิมมูโนโกลบูลิน ซึ่งระบบภูมิคุ้มกันในร่างกายสร้างขึ้นมาเพื่อต่อต้านเชื้อโรคต่างๆที่เข้าสู่ร่างกาย เช่น ไวรัส หรือแบคทีเรีย ในกรณีที่ติดเชื้อไวรัสเอชไอวี แอนติบอดีที่ร่างกายผลิตขึ้นมา ไม่สามารถต่อต้านเชื้อเอชไอวีได้

Asymptomatic — ไม่มีอาการ

Autologous transfusion — การถ่ายเลือดจากตนเองและนำไปเก็บไว้ก่อน เพื่อนำมาใช้ในภายหลังเมื่อจำเป็นหรือในกรณีผ่าตัด

Bacteria — จุลินทรีย์ที่มีเซลล์เดี่ยว สืบพันธุ์โดยการแบ่งตัว สามารถทำให้เกิดโรคได้หลายโรค และสามารถอยู่ได้โดยอิสระ ต่างจากไวรัสซึ่งมีชีวิตอยู่ได้เฉพาะในเซลล์ของสิ่งมีชีวิตที่ติดเชื้อไวรัส

Bisexual — บุคคลที่มีเพศสัมพันธ์ได้ทั้งเพศชายและหญิง

Condom — ถุงยางคุมกำเนิดที่ใช้ในการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์ได้

DNA (deoxyribonucleic acid) — กรดนิวคลีอิกชนิดหนึ่งที่อยู่ในเซลล์ของสิ่งมีชีวิตและเป็นส่วนที่มีข้อมูลทางพันธุกรรมของสิ่งมีชีวิตนั้นๆ ยกเว้นในไวรัสบางชนิด เช่น อาร์เอ็นเอไวรัส ไวรัสเอชไอวีเป็นอาร์เอ็นเอไวรัสชนิดหนึ่ง

ELISA (Enzyme-linked immunosorbent assay) — วิธีทางห้องปฏิบัติการที่ใช้ตรวจว่า มีแอนติบอดีต่อเชื้อเอชไอวีในร่างกายหรือไม่ ถ้าพบว่าผลการตรวจเป็นบวก แสดงว่าอาจมีการติดเชื้อเอ็ดส์ และมักจะตรวจยืนยันอีกครั้งด้วยวิธีเวสเทิร์นบลอต

False negative HIV antibody test — ผลการตรวจที่ได้เป็นลบ ซึ่งแสดงว่าไม่ติดเชื้อเอชไอวี แต่แท้ที่จริง เป็นผู้ติดเชื้อ

False positive HIV antibody test — ผลการตรวจที่ได้เป็นบวก ซึ่งแสดงว่าติดเชื้อเอชไอวี แต่แท้ที่จริง ไม่ติดเชื้อ

Heterosexual — บุคคลที่ชอบบุคคลต่างเพศกันที่ผู้ชาย อาจใช้คำว่า “สเตรท” ในความหมายเดียวกัน

High-risk behaviour — กิจกรรมที่ทำให้บุคคลเสี่ยงต่อการติดเชื้อโรค ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับโรคเอ็ดส์ ได้แก่การร่วมเพศโดยไม่ป้องกันการติดเชื้อ และการใช้เข็มฉีดยาร่วมกัน

HIV (human immunodeficiency virus) — รีโทรไวรัสที่เป็นสาเหตุของโรคเอ็ดส์ในคน

HIV-1 — รีโทรไวรัสที่เป็นสาเหตุหลักของโรคเอ็ดส์ทั่วโลก

HIV-2 — รีโทรไวรัสชนิดหนึ่งที่สัมพันธ์ใกล้ชิดกับเอชไอวี-1 สามารถทำให้เกิดโรคเอ็ดส์ในคนได้เช่นกัน พบในภูมิภาคอาฟริกาตะวันตก

HIV-antibody-negative — ไม่มีแอนติบอดีต่อเชื้อเอชไอวี

HIV-antibody-positive — มีแอนติบอดีต่อเชื้อเอชไอวี

Homosexual — บุคคลที่ชอบบุคคลอื่นที่เป็นเพศเดียวกันฉันท์ผู้ชาย มีทั้งชาย (เกย์) และหญิง (เลสเบียน)

IDU (Injecting drug user) — ผู้ใช้ยาเสพติดชนิดฉีดเข้าเส้น

Immune system — กลไกต่างๆ ที่เกิดขึ้นในร่างกายเพื่อต่อสู้กับสิ่งแปลกปลอมที่เข้าสู่ร่างกาย โดยเฉพาะเชื้อจุลินทรีย์ต่างๆ (ไวรัส แบคทีเรีย เชื้อรา และปรสิต)

Incubation period — ระยะเวลาตั้งแต่เชื้อเข้าสู่ร่างกายจนกระทั่งเกิดอาการของโรคเป็นครั้งแรก

Kaposi's msarcoma — มะเร็งหรือเนื้องอกชนิดหนึ่ง เกิดที่ผนังหลอดเลือดหรือหลอดน้ำเหลือง

Lymphadenopathy — ต่อม้ำเหลืองบวมโต เป็นอาการหนึ่งของการติดเชื้อเอชดี

Maternal antibodies — แอนติบอดีในทารกที่ได้รับจากแม่ขณะอยู่ในครรภ์ หากแม่ติดเชื้อเอชไอวี แอนติบอดีต่อเชื้อเอชไอวีในทารกนี้จะหมุนเวียนอยู่ในกระแสเลือดของเด็กจนอายุประมาณ 15-18 เดือน ดังนั้นจึงยากที่จะตรวจว่าเด็กติดเชื้อเอชไอวีหรือไม่

MSM (Men who have sex with men) — ชายมีเพศสัมพันธ์กับชาย

Opportunistic infection — การติดเชื้อจุลินทรีย์ซึ่งปกติจะไม่ทำให้เกิดโรค แต่หากบุคคลใดที่ระบบภูมิคุ้มกันของร่างกายถูกทำลายเนื่องจากติดเชื้อเอชไอวี การติดเชื้อนี้จะทำให้เกิดโรคได้

Pathogen — เชื้อโรคเช่น เชื้อไวรัส หรือเชื้อแบคทีเรีย ที่ทำให้เกิดโรค

Plasma — ส่วนที่เป็นของเหลวของเลือด

Retrovirus — ไวรัสชนิดหนึ่งที่มีอาร์เอ็นเอ และสามารถเปลี่ยนสารพันธุกรรมที่มีอยู่ในตัวมันไปเป็นดีเอ็นเอของเซลล์ที่มันอาศัยอยู่โดยใช้น้ำย่อยที่เรียกว่ารีเวอสมูตาทีฟทรานสคริปเตส การเปลี่ยนจากอาร์เอ็นเอเป็นดีเอ็นเอเป็นการเปลี่ยนที่กลับกัน เพราะโดยปกติจะมีการเปลี่ยนจากดีเอ็นเอเป็นอาร์เอ็นเอ

RNA (ribonucleic acid) — กรดนิวคลีอิกชนิดหนึ่งซึ่งเกี่ยวข้องกับการควบคุมปฏิกิริยาทางเคมีภายในเซลล์ ในเชื้อไวรัสบางชนิดรวมทั้งเชื้อไวรัสเอชไอวี มีกรดนี้อยู่ แทนที่จะมีดีเอ็นตามปกติ

Semen — ของเหลวที่ผลิตโดยถุงน้ำกามและต่อมโปรสแตตซึ่งมีเชื้ออสุจิอยู่ ของเหลวนี้อาจมีเซลล์ที่มีเชื้อไวรัสเอชไอวีอยู่ด้วย ซึ่งมีผลทำให้เชื้อเอชไอวีติดต่อไปยังคู่นอนได้

Seroconversion — การสร้างแอนติบอดีในร่างกายเมื่อได้รับสิ่งแปลกปลอมหรือเชื้อโรค ในกรณีของการติดเชื้อเอชไอวี การสร้างแอนติบอดีนี้จะใช้เวลาโดยเฉลี่ย 4-12 สัปดาห์ภายหลังการติดเชื้อ แต่มีบางรายที่อาจจะใช้เวลานานถึง 6 เดือนหรือนานกว่า

Serological testing — การตรวจเลือด

Seronegative — การตรวจเลือดที่ได้ผลเป็นลบ

Seropositive — การตรวจเลือดที่ได้ผลเป็นบวก ซึ่งแสดงว่าได้รับเชื้อเอชไอวี

Seroprevalence — สัดส่วนของจำนวนผู้ติดเชื้อที่พบจากการตรวจเลือดต่อจำนวนประชากรกลุ่มนั้นๆ ในช่วงเวลาหนึ่ง

Serosurvey — การตรวจเลือดในกลุ่มคนจำนวนมากเพื่อหาการติดเชื้อเอชไอวีในกลุ่มประชากรนั้นๆ

STD (Sexually transmitted disease(s) — กลุ่มของโรคที่สามารถติดต่อกันได้จากการมีเพศสัมพันธ์ ซึ่งรวมถึงโรคด้วย

Symptomatic — มีอาการ

Viremia — การที่มีเชื้อไวรัสอยู่ในกระแสเลือด ซึ่งแสดงว่า เชื้อไวรัสเข้าไปขยายจำนวนในร่างกายแล้ว

Virus — เชื้อโรคติดต่อที่ทำให้เกิดโรคในสิ่งมีชีวิตได้หลายโรค มีขนาดเล็กมาก แตกต่างจากแบคทีเรียโดยจะมีชีวิตอยู่และขยายจำนวนได้ต้องอาศัยเซลล์ของสิ่งมีชีวิตที่เข้าไปอยู่ และจะทำลายเซลล์นั้น

White blood cells — เซลล์เม็ดเลือดขาวซึ่งทำหน้าที่ต้านทานโรคที่เกิดจากการติดเชื้อโรค และเชื้อจุลินทรีย์ต่างๆ เชื้อเอชไอวีที่เข้าสู่ร่างกายจะเข้าไปอยู่ในเม็ดเลือดขาวที่เรียกว่า ซีดีโฟร์ ลิมโฟไซต์ และโมโนไซต์/แมคโครฟาจ

© Joint United Nations Programme on HIV/AIDS (UNAIDS) [2000]
All rights reserved. Publications produced by UNAIDS can be obtained from the UNAIDS Information Centre. Requests for permission to reproduce or translate UNAIDS publications whether for sale or for noncommercial distribution should also be addressed to the Information Centre at the address below, or by fax, at +41 22 791 4187, or e-mail: publicationpermissions@unaid.org.

The designations employed and the presentation of the material in this publication do not imply the expression of any opinion whatsoever on the part of UNAIDS concerning the legal status of any country, territory, city or area or of its authorities, or concerning the delimitation of its frontiers or boundaries.

The mention of specific companies or of certain manufacturers' products does not imply that they are endorsed or recommended by UNAIDS in preference to others of a similar nature that are not mentioned. Errors and omissions excepted, the names of proprietary products are distinguished by initial capital letters.

UNAIDS does not warrant that the information contained in this publication is complete and correct and shall not be liable for any damages incurred as a result of its use.

ปกหน้าใน

โครงการโรคเอดส์แห่งสหประชาชาติ (ยูเอ็นเอดส์) ทำหน้าที่ในการส่งเสริมและสนับสนุนเพื่อแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของเชื้อเอชไอวีและโรคเอดส์ในระดับโลก โดยมีหน่วยงานต่างๆ จำนวน 8 หน่วยงานที่อยู่ในสังกัดองค์การสหประชาชาติ ร่วมดำเนินการด้วย ได้แก่ กองทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (ยูนิเซฟ) โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (ยูเอ็นดีพี) กองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติ (ยูเอ็นเอฟพีเอ) สำนักงานควบคุมยาและป้องกันอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (ยูเอ็นดีซีพีหรือเปลี่ยนใหม่เป็นโอดีซีซีพี) องค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (ยูเนสโก) องค์การอนามัยโลก (ดับบลิวเอชโอ) ธนาคารโลก และองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ไอแอลโอ)

โครงการโรคเอดส์แห่งสหประชาชาติ ระดมความร่วมมือจากองค์กรต่างๆ ดังกล่าว เพื่อร่วมกันสนับสนุนการป้องกันและแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของเชื้อเอชไอวีและโรคเอดส์ในประเทศต่างๆ ทั่วโลก ทั้งในด้านการแพทย์ การสาธารณสุข ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมือง และด้านสิทธิมนุษยชน และยังได้ทำงานร่วมกับองค์กรพันธมิตรต่างๆ ที่มีความหลากหลาย ทั้งองค์กรในภาครัฐและภาคเอกชน ภาคธุรกิจ หน่วยงานด้านวิทยาศาสตร์ ทั้งนี้เพื่อร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันไม่ว่าจะเป็นองค์ความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์จากการปฏิบัติจากทั่วทุกมุมโลก

ปกหลังด้านใน

โรคเอดส์และการติดเชื้อเอชไอวี

ข้อมูลสำหรับ
เจ้าหน้าที่องค์การสหประชาชาติ
และครอบครัว

Joint United Nations Programme on HIV/AIDS

UNAIDS

UNICEF • UNDP • UNFPA • UNDCP
UNESCO • WHO • WORLD BANK

โครงการโรคเอดส์แห่งสหประชาชาติ

ชั้นที่ 12 ตึกองค์การสหประชาชาติ

ถนนราชดำเนินนอก

กรุงเทพมหานคร 10200

โทรสาร 02- 280 1414

E-mail: unaids.thailand@un.or.th

ข้อมูลหน้าปกและปกหลัง

